

**Міністерство Охорони Здоров'я України
Національний Фармацевтичний Університет
Кафедра іноземних мов**

**«Інноваційні технології навчання іноземній мові
здобувачів вищої освіти у немовних вищих навчальних
закладах».**

**Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
17 квітня 2019 р., м. Харків**

**Харків 2019
Видавництво НфаУ**

Міністерство Охорони Здоров'я України
Національний Фармацевтичний Університет
Кафедра іноземних мов

ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
Науково-практична конференція
«Інноваційні технології навчання іноземній мові здобувачів вищої освіти
у немовних вищих навчальних закладах».

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
17 квітня 2019 р., м. Харків

Харків 2019
Видавництво НфаУ

УДК

Інноваційні технології навчання іноземній мові здобувачів вищої освіти у немовних вищих навчальних закладах: матеріали всеукр.наук.-прак. конф. (Харків, 17 квітня 2019 р.,: тези доповідей. – Х. : Харків. НФаУ,2019. – 96 с. англ., укр., рос., нім. та фр. мовами.

Редакційна колегія: проф. Котвіцька А.А., проф. Загайко А.Л., доц. Буданова Л.Г., ст. викладач Семенова Л.В.

Упорядники: доц. Буданова Л.Г., ст. викладач Семенова Л.В.

Інноваційні технології навчання іноземній мові здобувачів вищої освіти у немовних вищих навчальних закладах. Матеріали науково-практичної конференції. –17 квітня 2019 р.– Х.: Вид-во НФаУ, 2019. – 96 с. (Серія «Наука»)

Збірник містить матеріали Науково-практичної конференції «Інноваційні технології навчання іноземній мові здобувачів вищої освіти у немовних вищих навчальних закладах».

Конференцію було проведено кафедрою іноземних мов Національного Фармацевтичного Університету. Роботу конференції було спрямовано на обговорення інноваційних технологій навчання іноземній мові, актуальних методичних, психологічних та педагогічних проблем викладання іноземних мов у немовних ВНЗ , аналіз теоретичних і практичних підходів до їх вирішення.

Тези друкуються в авторській редакції

© Національний Фармацевтичний
Університет, 2019

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу НфаУ заборонено

**Ministry of Health of Ukraine
National University of Pharmacy
Foreign Languages Department**

ABSTRACT BOOKLET

Scientific conference

" Innovative technologies of foreign language learning for higher education graduates in non-language higher education institutions ".

Materials of Ukrainian Scientific Conference

April 17, 2019, Kharkiv.

Kharkiv 2019

UDC

Innovative technologies of foreign language learning for higher education graduates in non-language higher education institutions: materials of Ukrainian. Sciences.-method. Conf. (Kharkov, April 17, 2019): abstracts
Booklet. – Kh.:Kharkiv. NPhU, 2019. – 96 p. – Eng. Ukr., Rus., Germ. and Fr. language.

Editorial Board: Proff. Kotvicka A.A., Proff. Zagayko A.L.,
Ass.proff. Budanova L.G., sen. lec. Semenova L.V.

Compiled by: PhD. Budanova L.G., sen. lec. Semenova L.V.

"Innovative technologies of foreign language learning for higher education graduates in non-language higher education institutions ".Materials of scientific-practical conference. scient. conf. online 17 April 2019p. – Kh.:Publishing house of NUPh, 2019. – 96 p. (Series "Science")

The collection contains materials of Scientific-practical conference " Innovative technologies of foreign language learning for higher education graduates in non-language higher education institutions ".

The conference was conducted by the Department of foreign languages National University of pharmacy. The conference was aimed at discussion of innovative technologies, current methodological, psychological and pedagogical problems of teaching foreign languages at non-linguistic universities, an analysis of theoretical and practical approaches to their solution.

Distribution and reproduction without the official permission of NPhU is prohibited

Зміст

Вступ	4
ДО ПИТАННЯ ПРО МОНОПОЛІЮ НА УЯВЛЕННЯ ПРО СВІТ	
Базарова В. І.....	8
ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ	
Бицко Н.І.	11
РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	
Буданова Л.Г.	14
THE NEW TECHNOLOGIES IN LANGUAGE TEACHING	
Vnukova K.V.	17
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Гордієнко О.В., Мирошниченко О.А.....	20
ПЛЮСЫ И МИНУСЫ ЗАНЯТИЙ З НОСИТЕЛЕМ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	
Ефремов С.В.	23
РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	
Жаворонкова В.В.	27
GENESIS OF TUTORIAL SYSTEM DEVELOPMENT IN GREAT BRITAIN	
Zhurkina S.V.....	31
DIFFERENT SYSTEMS OF LANGUAGE CONCEPTS IS ONE OF THE PROBLEMS IN TRANSLATION	
Karasyova O.V.....	34
НАПИСАННЯ ЛИСТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	
Коляда В.В., Коляда І.В.....	37
О НАУЧНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ В ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ ВУЗЕ	
Крысенко Т.В., Суханова Т.Е.	40
ТЕСТИРОВАНИЕ КАК ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕТОДОВ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО	

Кубрак Л.О	45
РОЛЬ ІТ У ВИВЧЕНІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
Латунов І.С	48
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
Латунова Н.В.	51
ТИПОВІ ПОМИЛКИ В МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	
Лазарева О.С.	54
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НЕЙРОЛІНГВІСТИКИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	
Мартинчук О.О., Дьомочка Л.В.	59
ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ УЗБЕЦЬКИХ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	
Остапенко С.П., Гаврюшенко Т.В.	63
STRATEGIES DE L'INTERNATIONALISATION DE L'ENSEIGNEMENT SUPERIEUR EN EUROPE ET AILLEURS	
Rak O. M.	69
СИТУАТИВНІ ЗАВДАННЯ – СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ	
Семенова Л.В.	72
ОБУЧЕНИЕ ПЕРЕВОДУ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ	
Суханова Т.Е., Крысенко Т.В.	75
THE FORMATION OF THE PHARMACEUTICAL COMPETENCE IN ENGLISH OF THE UNIVERSITY STUDENTS.	
Toryanik L.A.	80
СОСТАВЛЕНИЕ РЕФЕРАТА-ОБЗОРА НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ГРУППАХ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ-ФАРМАЦЕВТОВ 3 КУРСА	
Цыганенко В.В.	84
FIVE ALTERNATIVE WAYS TO TEACH ENGLISH	
Chemodanova M.F.	89
THE ROLE OF PROJECT WORK IN TEACHING ENGLISH	
Shcherbina O. V.	92.

Вступ

На даний час сформувалося гостре соціальне замовлення на поглиблене знання іноземної мови громадянами України, спостерігаються такі яскраво виражені тенденції іншомовної освіти, як: зростання статусу іноземної мови (в першу чергу англійської), посилення мотивації його вивчення, функціональна спрямованість навчання мовам. Державний освітній стандарт вищої професійної освіти вимагає урахування фахової специфіки під час навчання іноземної мови, його націленості на реалізацію завдань майбутньої професійної діяльності випускників.

Значна роль в гуманізації вищої освіти, формуванні фахівця нової формації належить викладанню іноземних мов. Провідні фахівці з вивчення мов та міжкультурної комунікації розглядають мовну освіту як важливий резерв соціально-економічних перетворень в країні; основний інструмент успішної життєдіяльності людини в полікультурному і мультилінгвальному співтоваристві людей; фактор культурного і інтелектуального розвитку та виховання особистості, який присутно загальнопланетарне мислення; наголошують на необхідності приведення мовної політики до нових реалій суспільства, важливість розробки нової освітньої технології.

У зв'язку з цим особливий інтерес представляє проблема підвищення якості викладання іноземної мови в освітній системі вищої школи.

ДО ПИТАННЯ ПРО МОНОПОЛІЮ НА УЯВЛЕННЯ ПРО СВІТ

Базарова В. І.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Стик віків, тисячоліть та їхні кінець та початок, маючи особливу властивість пробуджувати думку та збуджувати уяву, наполегливо запрошують нас прийняти часовий вимір нашого існування в усій його амплітуді. У зв'язку з цим виникає потреба в роздумах про культурну спадщину, проблему її передачі в часі з покоління в покоління, а також про цінність ностальгії, гідне та поважне ставлення до багатства, яке подароване нам минулим. У цьому сенсі завжди є підстави певним чином наполягати на трансцендентності витворів, доцільності націй та усе ж таки – при всіх очевидних її перевагах – обережному ставленні до техніки, майбутнього та міражам приведення до спільного знаменника культур світового співтовариства.

Залишаючись вірними спадщині, засуджуючи «невдячність» нашого часу щодо минулого, чи не йдемо ми на повідку в ностальгії, яка може завадити нам дивитися уперед? Але ж мова не йде про ностальгію в чистому вигляді, хоча, як ми вважаємо, у ностальгії має бути та є своє місце. Дивовижно інше: не виправдано ненависне ставлення до самого предмета розмови. Бо ностальгія як почуття містить у собі дещо людське та людяне. Ностальгія закликає нас до дрібниць, бо останні нагадують нам про ті моменти, які більше ніколи не повернуться. Хоча б тому, що час безповоротний, уже тому минуле саме по собі є об'єктом ностальгії. У ностальгії є право на існування, не можна жити тільки в очікуванні кращого майбутнього. Техніцизм, що нас оточує, прагне запевнити в тому, що ностальгія не має користі. Однак вона неминуче є частиною людського буття.

У чому ж радикальна різниця між письмовою/книжною культурою та новими технологіями (інформаційно-комунікативні засоби)? Мова не йде про те, щоб надавати анафемі нові технології або зводити в культ письмо. Тим не менш, незважаючи на зміни, котрі витають у повітрі, книга потребує захисту. На всі лади підноситься інтерактивність, котра панує в Інтернеті. Але в інтерактивності немає ніякої потреби, щоб думати, коли ми читаємо якого-небудь автора. Наразі інтерактивність дорівнюється до комунікації/спілкування. І саме цю інтерактивність відкидає книга. Коли ми читаємо книгу, немає ніякої інтерактивності, незвичайна розмова з ким-небудь, з тим, хто в якомусь сенсі з вами не говорить, хто подарував найкраще, що у нього є, і так продовжує жити у своїх працях.

Текст, який ми читаємо в книзі, має певну впорядкованість та силу, що впливає з цього. Можна розірвати сторінки, але не можна маніпулювати текстом, оскільки дозволяє робити мультимедійна система. Книга має певну вагу, певну несамостійність/неавтономність, їй властивий якоюсь мірою священний характер нерухомості, щось, що відрізняється здатністю утверджуватися. Книзі не властиві піддатливість та інтерактивність. Інтерактивність не є вся комунікація/спілкування, тут немає знака рівності. А якби інтерактивність раптом стала б тотожною комунікації/спілкуванню, то останнє (спілкування) відбувалося б тільки між живими істотами, що нагадувало б варварство.

Мобільний зв'язок та Інтернет нам надають величезну послугу, дозволяють нам бути більш результативними, але ніщо не замінить тишу роздумів наодинці з самим собою. Якщо розглядати автономність як основну цінність у загальноєвропейській свідомості, то як можна бути автономним, якщо інтерактивність як стан набуває перманентного характеру? Можна вміти чудово взаємодіяти та при цьому ніяк не володіти свободою думок.

У системі освіти сильна тенденція до того, щоб зробити менш значущим місце викладача на користь комп'ютера. Безумовно, комп'ютер – чудова підмога і в галузі педагогічної діяльності. Головна перевага комп'ютерів, з

точки зору багатьох, у тому, що вони є педагогічним інструментом інтерактивного характеру. А насправді мова йде про принципи: про те, щоб замінити вертикальність горизонтальністю. Існує певна вертикальність (ієрархія) у стосунках між викладачем та учнем, яку сучасне почуття демократії не терпить. Уважається, що все, що належить до горизонтального плану, краще за те, що знаходиться у вертикальному. У цьому підході важко не побачити певну абсурдність, бо вертикальність необхідна школі, їй потрібна трансцендентність. Трансцендентність захоплення, щодо витворів минулого, до спадщини. Це також трансцендентність, а саме: дисиметрія будь-яких педагогічних стосунків між тим, хто знає, і тим, хто не знає. Уважається, що зараз усі відбувається через діяльність учня. Так ось, вивчення мови є жертвою цього культу загальної інтерактивності. Дітям хочуть надати слово раніше, аніж дати їм мову. Як вивчають мову? Слухаючи та читаючи, а не говорячи, як стверджується. Але чомусь усе, що стосується рецепції (чутливості), виганяється. А це найглибша омана.

Розвиток рецептивності стосовно світу та його багатства у широкому розумінні цього поняття – прерогатива та іманентний обов'язок педагога, який самою природою свого положення, її «приписом» завжди був центром, а якщо не є зараз таким, то повинен буде повернутися на найвищий щабель педагогічного п'єдесталу, щоб утримати та забезпечити у школі трансцендентність. Криза культури трапляється там, де миттєвий підхід у теперішньому з його вольною та невольною зверхністю до культурного багажу минулого, не озираючись, направлений до майбутнього, що нагадує у такому випадку чек без покриття.

ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВА ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Бицко Н.І.

Буковинський державний медичний університет, Чернівці

Навчання іноземних громадян у Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет» здійснюється з 1994 р. Кількість іноземних студентів з Індії, Сомалі, Нігерії, Гани, Пакистану, Ефіопії, Судану, Саудівської Аравії, Грузії та інших країн збільшується з року в рік.

Однією з актуальних проблем, які виникають у іноземних студентів першого року навчання – це соціокультурна та соціокомунікативна адаптація, яка включає ставлення до традицій, умов проживання та норм суспільної поведінки у новій країні; дидактична та професійна адаптація, що характеризується новою структурою навчального закладу; змісту навчальних програм та загалом навчальним колективом щодо комунікативних норм, адже іноземні студенти є представниками різних систем освіти.

Отже, наведені вище проблемні адаптаційні факти вимагають від педагогічного колективу вузу шукати більш інноваційні підходи та ефективні методологічні засади щодо оволодіння студентами-іноземцями теоретичними знаннями та практичними навичками з усіх предметів, які вони вивчають.

У наш час основною метою навчання іноземним мовам є формування та розвиток комунікативної компетенції, наслідком чого передбачається придбання соціокультурної комунікації з іншомовними представниками. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII трактує термін *компетентність* як «...динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні освіти».[1].

Вітчизняні вчені розглядають комунікативну компетентність як

багатоаспектне явище, яке складається із різних взаємодоповнюючих компонентів, одним з яких є соціокультурна компетенція (М. Холодна; І. Родигіна; М. Михайличенко; Л. Урванцев; В. Луговий та ін.). [2, 3, 4, 5, 6].

Соціокультурна компетенція у більшості випадків виступає комунікативним фактором, який дозволяє використовувати набуті мовні навички у конкретних ситуаціях, отже має вплив на іншомовну комунікативну компетенцію. Це певної мірою стосується іноземних студентів, які вивчають українську мову як іноземну. Навчальна дисципліна „Українська мова як іноземна” вивчається студентами денної форми навчання галузі знань „22 Охорона здоров'я” спеціальності „222 Медицина” на I курсі (I-II семестр) і складається з 4 кредитів, 1 модуля, 3 змістових модулів. Загальна кількість годин – 300, з них: 100 год. – аудиторних (практичних занять), 200 год. – самостійна робота. Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» є формування в іноземних студентів необхідних мовних та мовленнєвих умінь та навичок читання, аудіювання, усного та писемного мовлення, а також формування соціокультурної комунікації: забезпечити засвоєння орфографічних та граматичних норм української літературної мови; навчити іноземців розуміти українську мову на побутовому рівні та у навчальному і професійному (медичному) середовищах; формувати навички та вміння зв'язного усного та писемного мовлення; виробити орфографічні та пунктуаційні навички письма; сформувати вміння та навички володіння виражальними засобами мови на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях; вдосконалювати культуру писемного та усного мовлення студентів на основі мовленнєвої довершеності, викінченості, яка виявлятиметься в логічності, точності, чистоті, багатстві (різноманітності), виразності тощо; здатність приймати обґрунтовані рішення у різних ситуаціях спілкування; володіння культурою ділового спілкування усного та писемного мовлення; здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях спілкування зокрема лікар-лікар, лікар-пацієнт, лікар-родичі пацієнта, лікар-молодший медичний персонал; демонструвати вміння й навички роботи з

художнім текстом, активізувати розумову діяльність студентів тощо.

Отже, розвиток та формування соціокультурної компетенції дозволить забезпечити набуття у іноземного студента не тільки теоретичних навичок щодо української мови як іноземної, а і практичного досвіду використання мови у соціумі:

- пізнання національно-культурних особливостей комунікативної поведінки носіїв мови;
- оволодіння методикою використання та перетворень мовних форм відповідно до соціальних ситуацій.

Література.

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII // *Голос України*. – 2014. – №148 (06.08.2014).
2. Луговий В.І. Компетентності та компетенції поняттєво-термінологічний дискурс / В.І. Луговий // *Вища освіта України* – №3 (додаток 1). – 2009. – 630 с.
3. Михайличенко М.В. Формування громадянської компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед.н.: спец. 13.00.04/ Михайличенко М.В. – К., 2007. – 229 с.
4. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання / І.В. Родигіна // *Управління школою*. – Х.: Основа, 2005. – №8 (32). – 96 с.
5. Урванцев Л.П. Формирование психологической компитентности врача в процес се обучения в медицинском вузе / Л.П. Урванцев, М.В. Яковлева // *Психологический журнал*. – 1995. – №4. – 108 с.
6. Холодная М.А. Психология интеллекта. Парадокси исследования / М.А. Холодная // *Мастера психологии*. – СПб.: Питер. 2002. – 86с.

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Буданова Л.Г.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Якісні зміни в характері міжнародних зв'язків нашої держави та їх розширення, інтернаціоналізація всіх сфер суспільного життя робить володіння іноземною мовою нагальною необхідністю практичної та інтелектуальної діяльності людини. Це стає суттєвим фактором соціально-економічного, науково-технічного й загальнокультурного прогресу суспільства і вагомим способом міжнародної інтеграції. Все це підвищує статус англійської мови як загальноосвітнього і професійного навчального предмета у закладі вищої освіти. Отже, англійська мова в системі підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти ураховує мовну політику Ради Європи. Україна дедалі тісніше співпрацює з європейським співтовариством у різних напрямках, адже зв'язки з країнами Європи набувають все більшого значення.

Політика країн Європи в галузі іноземних мов спрямована на заохочення лінгвістичної та культурної співпраці країн-учасниць для досягнення більшої згуртованості європейського співтовариства. Зростаюча необхідність спілкування громадян у багатонаціональній Європі, незважаючи на культурні та мовні відмінності, вимагає підтримки компетентних органів на всіх рівнях освіти. Тому Рада Європи разом з Радою Культурного Співробітництва (СОССА) протягом декількох років розробляє проекти в галузі сучасних мов, а також проводить конференції, семінари та інші заходи, спрямовані на вирішення цієї проблеми. Відповідальними за здійснення мовної політики в Раді Європи є Секція сучасних мов у Раді Культурного Співробітництва і Європейський Центр Сучасних Мов.

Ключовим поняттям концепції вивчення англійської мови у європейських країнах є «поріг комунікації», а методичними орієнтирами – правильна вимова і сучасне розмовне мовлення. Вивчення англійської мови, таким чином, виходить за рамки педагогіки і набуває важливого політичного значення. Йдеться про переорієнтацію з оволодіння граматичними структурами на оволодіння живою мовою.

Соціально-економічний, науково-технічний і загальнокультурний прогрес, як відомо, висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців. Так, 2016 року в Україні стартувала національна програма популяризації іноземних мов «Україна speaking», метою якої є посилення уваги до вивчення англійської мови, а також переорієнтація інформаційного простору на англійську мову в усіх сферах діяльності. Система вивчення іноземних мов у нас побудована таким чином, що після школи чи університету люди знають граматику, вміють читати, наприклад, англійською, але не можуть цією мовою спілкуватися.

Україна speaking – це національний план дій, що координується ініціативою Go Global та втілюється спільно з партнерами, які підписали маніфест – відкриту пропозицію об'єднати зусилля з метою реалізації проектів в рамках глобальної кампанії. Одним із компонентів кампанії «Україна speaking» є введення нових стандартів вивчення та оцінювання в системі середньої та вищої освіти. До 2020 року ініціатива Go Global ставить такі цілі:

100% державних службовців категорії А будуть розмовляти однією з офіційних мов консульства Європи;

75% випускників старшої школи будуть розмовляти двома іноземними мовами;

20% українців вільно володітимуть англійською мовою. (2015 року цей відсоток складав 7% згідно опитування British Council) (До 2020 кожен п'ятий українець повинен вільно володіти англійською).

Отже, сучасний стан популяризації англійської мови з тенденціями, що означилися в її вивченні висуває нові вимоги до професійної підготовки випускника та його особистісних якостей. Серед значущих – глибокі професійні знання та вміння, здатність до їх широкого використання, комунікабельність, готовність до самовдосконалення, творча активність. Конкурентоспроможність сучасного спеціаліста визначається не тільки його високою кваліфікацією у професійній сфері, але й готовністю вирішувати професійні завдання в умовах іншомовної комунікації.

Оскільки навчальна дисципліна «Англійська мова» та «Англійська мова за професійним спрямуванням» за своєю метою є інтегративною, а за предметним змістом – міждисциплінарною, вона має сприяти розширенню освітнього кругозору студентів, соціалізації особистості майбутніх спеціалістів, підготовці їх до життя в умовах багатонаціонального та полікультурного світу сучасних умовах іншомовне спілкування стає суттєвим компонентом майбутньої професійної діяльності спеціаліста, через що значно зростає роль дисципліни «Англійська мова», «Англійська мова за професійним спрямуванням» в системі підготовки фахівців, та майбутніх фармацевтів зокрема.

Сьогодні постає завдання не тільки оволодіти навичками спілкування іноземною мовою, але й набути спеціальні знання за фахом. Підготовка майбутніх фахівців полягає у формуванні таких комунікативних умінь, які б дозволили здійснювати професійні контакти іноземною мовою у різних сферах та ситуаціях.

Таким чином англійська мова в системі підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі забезпечує гармонійну взаємодію фахівця фармацевтичної галузі з глобалізованим інформаційно-технологічним суспільством, уміння орієнтуватися в загальнокультурному та духовному контексті сучасного суспільства, здійснення діалогу культур.

THE NEW TECHNOLOGIES IN LANGUAGE TEACHING

Vnukova K.V.

National University of Pharmacy, Kharkiv

The new concept of "telematics", which has entered their lives, means the

exchange of information from afar. For learning, this means many important changes, because there is a 'technological innovation. It is said that the teacher is a species in danger of extinction, because soon in his place will operate a computer technician, an expert in self-access centers. If anything, the opposite: there is increasingly need a new figure of teacher capable of hiring and to summarise new roles and competences in themselves.

According to Porcelli and Dolci: "the new forms of teaching -learning and the use of technologies also have an impact on the role of the of the teacher, who is not diminished or even eliminated as some.

The Commission is aware of the fact that the European Union and the Member States are not only concerned, but also invested and enriched with new skills ". In the technical-scientific field, the need to learn more is growing more and more things, more quickly, with greater compression of phenomena, and continue on these lines for pretty much my entire life. A manager of a large industry Hardware manufacturer said that "New technologies are the bridge that connects "leads to the school of tomorrow. Since the school's task has always been to train students as individuals and citizens, and each age places a high new challenges to all educational institutions, to win the challenges of today's iteration between school and new technologies is also essential because the latter make a difference between increasingly part of everyday life, of the world, of work and of learning.

Internet literacy requires new forms of thinking and critical rayonisation. This ability to update, very often by updating, is part of the basic principles of Internet literacy and marries the concepts of learner autonomy. It is true that learning is part of training. In contact with the new technologies creates the need to take possession of a language, a appropriate code. In other words, you need to know the necessary tools for a effective navigation. The motivations that push thousands of people every year to learn the Italian do not have a common matrix. For descendants of Italian abroad is the curiosity to learn more about a fascinating culture and language. The majority want to approach the language, because they like the culture, the history or the music.

From a recent study by the CNEL² the reasons that drive foreigners (who are more than 60%) and the descendants of the Italian emigrants abroad to study the Ukrainian culture ranges from general, to tourism, from study, to work and to the human relations.

In general, it can be said that the motivation of those who approach the Italian is usually very high. Today the student receives thousands of stimuli every day: from the television, from the video games, from school, from the Internet. It is necessary, therefore, that the lesson changes. The traditional method of learning is not enough for him, because he is bored easily. He wants more images and a more drastic and interactive method. Many teachers who have experimented with the use of new technologies say that they generate a strong motivation in the students, at least in this in the history of mankind.

The use of new technologies:

- Ø increases the motivation, as can be seen from the intensity and duration of the student's contact with the machine;
- Ø facilitates active and experiential learning, for concrete contexts and opportunities for restructuring the knowledge it introduces;
- Ø implements a learner-centred approach, thanks to interactivity and therefore to the possibility of choice;
- Ø promotes individualisation, in particular respect for styles and rhythms personal learning, through the variety and flexibility of the proposals;
- Ø and ultimately achieves more efficient and productive learning.

However, as things stand, we cannot definitively say that the new technologies and, in particular, the Internet are in themselves a positive element for the it is therefore preferable to deal with the problem by putting so much emphasis on the as positive as negative. There is an increasing need for a new figure of teacher able to take on and summarise new roles and skills. Learning at school should be replaced by the teacher's peaceful computer. For our children the computer could be defined as a schoolmate capable of helping them to discover the world. Thus, the teacher has the fundamental role of helping the children to understand where the computer

is essential to collect, schematize, create and distribute information. Teachers' responsibilities and importance of their role become decisive when computers are networked.

Know perfectly the language that teaches, must be an excellent technician in able to provide the students with the necessary stimuli through tools such as the or the language laboratory. The excellent knowledge of the language, but also of the culture, is what is required of the teacher in the approach communicative. In this sense the teacher is an expert who accepts and promotes the the possibility of bringing the truth closer together with the learners. In this way you become a facilitator of the communicative process that is activated between the students of the class and the teaching materials. The teacher himself is also part of the communication process, of class life. Another determining role is the cost before attention to 'analysis the needs of the students and the psychological attitude from which the relationship derives which is established with the class. One can easily understand that the atmosphere of the class must be relaxed, friendly and motivating.

In a context based on new technologies and the Internet, the new role of the teacher takes on even more complex traits: the technical knowledge that were necessary for the use of the laboratory or the video recorder are recycled and to be able to use computer tools. However, no one thinks of throwing away teachers and books: the lessons with the new technologies cannot completely replace live lessons and text. In terms of both quantity and quality (most of the written information is not available). traditional knowledge is deposited on paper). Quality and effectiveness of teaching remain based on the quality and commitment of teachers, pupils and facilities at their disposal.

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНИХ
ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН НА
КАФЕДРІ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Гордієнко О.В., Мирошніченко О.А.

Сьогодні не дає шансу сучасній освіті залишатися без впровадження новітніх технологій для достатньо якісного опанування англійською мовою за професійним спрямуванням, що є особливо нагальним в час стрімкої глобалізації англійської в сфері професійної медицини. Цитати відомих дослідників свідчать про це. Так, британський лінгвіст Джон Маер ще в 1986 році підкреслював, що англійська одна з найбільш уживаних мов в медицині, так звана *lingua franca* для мовного середовища медиків.

Враховуючи виклики часу, на кафедрі додатково до програмних дисциплін розроблено та впроваджено в навчальний процес цілу низку курсів: On-line курси за вибором для студентів старших курсів медичних факультетів (Англійська за проф. спрям (просунутий рівень), німецька та французька мови (початковий рівень)), курс для аспірантів (ESP advanced level), курс для підготовки до складання міжнародних іспитів (IELTS, FCE, PTE), курс для викладачів та співробітників університету, працюючих з англійськими студентами (General English of different levels: Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate).

Завдяки комплексній низці заходів, розробленої університетом, кафедра створила on-line курси за вибором “Англійська мова за професійним спрямуванням (просунутий рівень)”, Німецька та Французька мови (початкові рівні). Наповнення курсів ґрунтувалося на тематичному плануванні модулів та структуруванні кожного модулю на блоки Grammar, Vocabulary, а також блоки спеціально розроблених розвиваючих вправ з Reading, Listening, Speaking, Writing. По завершенню кожного модулю пропонуються завдання для поточного та підсумкового контролю з перевірки опанування всіма мовними навичками.

В блоках Grammar та Vocabulary матеріал подається з посиланням на вільні інтернет ресурси, а саме YouTube, online dictionaries та інші. Блоки Reading, Listening, Speaking, Writing включають автентичний матеріал та

оригінальні медичні тексти з популярних професійних сайтів, діалоги, короткометражні відеофільми, активні блоги носіїв мови.

Якісне опанування курсами не можливо без соціального компоненту, тому на кожному етапі викладач (тьютор) проводить консультації та контроль навичок за допомогою технологій Skype та SkypeforBusiness (Speaking), Googledisk (Writing, Listening), YouTube (RecordingofSpeaking).

Що стосується конкретних заходів для підготовки до складання компоненту ЄДКІ Англійська мова професійного спрямування, то на кафедрі зроблено наступне навчально-методичне забезпечення підготовки до ЄДКІ: Online курси: «English medical terminology refresher course. Dentistry», «English medicalterminology refresher course. Medicine», «English medical terminology refresher course Pharmacy»; внесені зміни в робочі програми з дисциплін кафедри; створено Online курси за вибором; розроблено розділи до загально університетських Online курсів (для спеціальностей Стоматологія, Медицина, Фармація), спрямовані на самоконтроль знань.

Під час роботи на кафедрі активно використовуються сучасні технології та інформаційно-технічні засоби навчання, а саме, комп'ютерні класи, проєкційні дошки та навчально-методичні комплекси з дисциплін, які включають в себе Student'sBook, Workbook, CD/DVDdicks, e-books, що в цілому сприяє якісній подачі, опрацюванню, закріпленню матеріалу та контролю, а також підвищує інтерес та мотивацію.

Звичайно, під час роботи в цьому напрямку виникають деякі складнощі: низький рівень англійської мови у деяких студентів після школи, складнощі у студентів з організацією самостійної роботи, низька мотивація у деяких студентів до вивчення мов, постійні реформи і експерименти в освіті, таке інше.

Перспективою є своєчасне внесення змін в робочі програми та навчальний процес кафедри іноземних мов, враховуючі сучасні вимоги до освітнього процесу і якості підготовки кваліфікованого фахівця; детальне корегування та оновлення всіх вже розроблених курсів з урахуванням новітніх

вимог в розрізі підготовки до ЄДКІ та міжнародних іспитів з англійської мови; продовження імплементації сучасних методів та інформаційно-технічних засобів навчання при викладанні дисциплін кафедри іноземних мов.

Література

1. Король С.В. Експедиція в історію розвитку основних методів навчання іноземних мов / С.В. Король // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – Київ, 2014. – Випуск 4. – С. 13.
2. Мартинова Р.Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов / Р.Ю. Мартинова. – К.: Вища школа, 2004. – 456 с.
3. Марлова А. С. Роль іншомовної фахової літератури у професійній підготовці майбутніх лікарів / А. С. Марлова // Наукові записки ВДПУ. Серія : Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2007. Вип. 20. – С. 95 – 98.
4. Maher J. The Development of English as an International Language of Medicine / J. Maher // Applied Linguistics. – Oxford, 1986. – Volume 7. Issue 2. – P. 206–218.
5. The Encyclopedia of Language and Linguistics. – Oxford ; New York : Pergamon Press, 1994.

ПЛЮСЫ И МИНУСЫ ЗАНЯТИЙ З НОСИТЕЛЕМ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Ефремов С.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Английский язык играет важную роль для современного общества. Изучения английского языка включают в себя умение разговаривать, читать, переводить, использовать грамматические конструкции. Реалиями нынешнего этапа развития общества стало общение посредством Интернета – международного информационного ресурса. Английский язык стабильно

превращается в язык международного общения. Его популярность и востребованность специалистов, свободно им владеющих, неизменно растут.

Занятия с носителями английского языка лучше выбирать на той стадии обучения, когда нужно качественно повысить свой уровень знания языка. При нулевом уровне подготовки занятия с носителем могут быть непродуктивными и неэффективными, особенно если преподаватель не владеет русским языком. Заниматься с носителем английского рекомендуется тем, у кого средний уровень подготовки. Уроки с носителем английского языка повлияют сильно на обучаемого. В этом случае они помогут:

- больше узнать о менталитете и культуре представителей англоязычных стран;
- улучшить произношение (британское или американское);
- избавиться от языкового барьера;
- улучшить восприятие английской речи на слух;
- получить представление о живой речи, научиться употреблять неформальные языковые обороты.

Следует отметить, что каждое обучение, а обучение английскому языку имеет свои достоинства, а именно :

- 1.Занятия с носителем английского языка сначала создают стрессовую ситуацию, которая обостряет способности и возможности, заставляет выходить из зоны комфорта и двигаться вперед .
2. Занятий с носителем английского - это большой стимул изучать язык дальше. Ведь студент получает радость от того, что его понимает иностранец (англоязычный человек), и применяет полученные на уроках знания, видит свой прогресс.
3. На уроках, где общение ведется только на английском, студент получает возможность увидеть свои слабые и сильные стороны, оценить разговорные навыки, свой уровень знаний. Это помогает разработать более эффективную программу обучения .

4. Носитель языка, отступая от учебников, может дать больше знаний о живом языке, рассказать о речевых оттенках и таких языковых нюансах в общении, о которых не прочитаешь в книге .
  5. На занятиях английским языком с носителями можно избавиться от акцента, копируя не только звуки, но и интонации. Появляется способность быстро вникать и вливаться в разговор с теми, кто владеет английским. [1]
  6. Общение с носителями языка – это возможность окунуться в культуру изучаемой страны.
  7. Вынужденность для обучающегося смириться и стремиться как можно скорее начать разговаривать на английском.
  8. Получение стимула дальнейшего прогресса в своих занятиях. Обучающийся делает резкий рывок в обучении.
  9. Общение с носителями языка позволяет испытать на прочность полученные теоретические знания и навыки. Это своего рода стрессовая ситуация, которая обостряет все чувства, способности и возможности. Разговорные занятия мгновенно выявляют сильные и слабые стороны студента, его уровень знаний, а также те моменты, которые следует доработать.
  10. Коммуникативная методика это способ изучения английского путем общения с носителем языка, не бывает скучной. Обыгрываются любые ситуации – бытовые, городские, офисные, личные, производственные. Это увлекает гораздо больше, чем традиционные методы обучения. Эффективность выражается в том, что студенты сразу начинают не только говорить, но даже думать на английском языке.
- Носитель языка на практике может легко объяснить не только, как говорят, но и как не говорят на английском, и студент при этом может быть уверен в правильности своей подготовки.
- При общении с носителями языка у обучающегося появляется настоящий, правильный акцент. Это часто играет серьезную роль при обсуждении рабочих или личных моментов с представителями разных стран.

С преподавателем-носителем языка быстрее возникают контакт и раскрепощенность, снимаются психологические барьеры, забываются зазубренные языковые штампы.

У студентов появляется способность быстро вникать и влиться в разговор. При этом не приходится задумываться над тем, правильно ли они употребили выражение, построили фразу, потому что все это освоено на практике и без стандартного штудирования стало привычным. [2]

Носитель дает современный язык и живой язык. Он объясняет нюансы разговорной и сленговой лексики ;

Возможность избавиться от привычки переводить все с русского а потом уже говорить. [3]

Существуют свои минусы, а именно :

1. Не каждый носитель английского является лингвистом и может объяснить доступно грамматику.

2. Не все носители могут объяснить фонетические особенности произношения звуков, поэтому просто перестают поправлять студентов, у которых меньше способностей к языкам, которые не могут сами исправить свое произношение и к которым нужен другой подход на занятиях фонетикой.

3. Прежде чем переходить на занятия с носителями языка, лучше сначала получить базовые знания, в частности по грамматике. В противном случае, студент будет хорошо разговаривать на английском, понимать иностранцев, но не сможет грамотно составить простейший текст. [1]

4. Когда язык изучают по традиционным методикам. Преподаватели не особо много внимания уделяют постановке произношения, но при этом студенты осваивают серьезный грамматический пласт. Отказываться от традиционных методов нельзя. Не каждый носитель языка, который способен работать по коммуникативной методике, является опытным лингвистом, окажется талантливым преподавателем.

5. Подводные камни такого ограниченного обучения очевидны. Это относится даже к тем носителям языка, которые имеют диплом преподавателя и владеют

родным языком своих студентов. Как правило, они не могут объяснить фонетические особенности произношения звуков, а потому не исправят его у студентов не имеющих способностей к языкам.

6.Прежде чем начинать общаться с носителями языка, необходимо получить базовые теоретические знания. Обратный процесс, т. е. сначала накопление лексики, а затем изучение основ грамматики, может привести к необратимым негативным результатам, т. е. уровень владения останется только разговорным, что во многих случаях недопустимо.

7.Общение с носителями языка следует выбирать на той стадии изучения, когда требуется качественно повысить уже достигнутый языковой уровень. При нулевом уровне подготовки студента оно может быть и вовсе бесполезным, поскольку основная масса таких преподавателей не имеет специальных знаний в области лингвистики и не владеет в должной мере родным языком обучающихся. [2]

8. Носителю сложно объяснить грамматику родного языка сравнивая параллели с русским языком. [3]

Таким образом, занятия с носителем английского языка имеют плюсы и минусы, которые положительно и отрицательно влияют и раскрывают разнообразные стороны процесса обучения студента.

Литература

1. http://www.parta.com.ua/articles/edu_center/501/
2. <http://ru.osvita.ua/languages/how-to-learn/38862/>
3. <https://www.start2study.ru/blog/anglijskij-yazyk-s-nositelem-yazyka-plyusy-i-minusy/>

РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Жаворонкова В.В.

Запорізький державний медичний університет, Запоріжжя

Одним із важливих завдань, що постають перед закладами вищої медичної освіти, є забезпечення держави лікарями, які мають високий рівень професійної підготовки. Встановлено, що випускники цих закладів інколи відчують комунікативні труднощі у своїй професійній діяльності, недостатньо володіють необхідним арсеналом комунікативних знань, не завжди готові до сучасного та ефективного використання різноманітних комунікативних засобів впливу. Однією із пріоритетних тенденцій удосконалення навчання майбутніх лікарів є формування у них професійно значущих умінь і навичок, зокрема, комунікативних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про поглиблений інтерес науковців до визначення особливостей організації підготовки фахівців сфери охорони здоров'я та її змісту й управління якістю медичної освіти, проблем формування професіоналізму фахівців медичного профілю, професійно значущих, комунікативних якостей майбутніх лікарів та ін. Навчальним питанням щодо формування комунікативної компетентності медичних працівників присвячені роботи І. Гуменної [2], Ю. Віленського [3], В. Свиридюк [4], Ю. Юсефа [5] та ін.

Так І. Гуменна зазначає, що праця лікаря характеризується тим, що істотне місце в ній займає значна кількість міжособистісних контактів. У діяльності лікаря, на думку дослідниці, «комунікативна компетентність обумовлює ефективність спілкування з пацієнтами, їх родичами, колегами, тощо. Це така комунікативна взаємодія, яка сприяє успішному вирішенню проблем учасниками комунікації; забезпечує досягнення цілей спілкування з оптимальними витратами і призводить до досягнення взаєморозуміння між партнерами по спілкуванню» [2, с. 43].

З точки зору Ю. Віленського, основними складниками високої культури мовлення медичних працівників є «тонкий психологізм лікаря, чуйність та увага до окремого пацієнта, індивідуалізація мовних впливів, які мають бути виваженими й точно адресованими, негайне врахування психологічної реакції хворого на будь-який мовний «хід» лікаря» [3, с. 119]. Слід підкреслити

значущість мовної культури особистості, що є професійною основою підготовки будь-якого фахівця, а мова завжди вважається основним показником загальної культури особистості.

На нашу думку, сформованість комунікативної компетентності як сукупності знань про спілкування в різноманітних умовах та з різними комунікантами, а також уміння їх ефективного застосування у конкретному спілкуванні, у майбутніх лікарів передбачає володіння мовленнєвими уміннями й навичками, необхідними для спілкування, сукупність знань про норми й правила ведення комунікації.

Українськими науковцями визначено, що комунікативна компетентність лікаря розуміється як багаторівнева інтегральна якість особистості (сукупність когнітивних, емоційних і поведінкових особливостей) та базується на вмінні продуктивно спілкуватися з пацієнтами та іншими учасниками лікувально-профілактичного процесу, уникаючи конфліктних ситуацій, будувати конструктивні відносини. Крім того, на думку І. Булах, це поняття включає в себе володіння певною культурою спілкування, поведінки [1].

У дослідженні технологій формування інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства В.Свиридюк зазначає, що до комунікативної компетентності медичної сестри «слід віднести вміння вести діалог з пацієнтами, здатність до емпатії, спроможність у різних стандартних і нестандартних ситуаціях займати адекватну позицію, щоб не зруйнувати віру пацієнта в одужання, уміння активно, тактовно і ефективно співпрацювати з колегами» [4, с. 82].

Здійснений аналіз наукових джерел свідчить, що найважливішими умовами розвитку комунікативної компетентності майбутніх лікарів слід вважати відповідну організаційно-структурну перебудову навчального процесу у закладі вищої медичної освіти, створення мотиваційної основи активності студентів і слухачів в оволодінні засобами компетентного спілкування та розробку технологій особистого досвіду спілкування майбутніх лікарів.

Вважаємо, що професійна комунікативна компетентність у майбутніх лікарів і медичних працівників передбачає насамперед наявність професійних знань з комунікацій, а також загальної комунікативної культури особистості, її вміння орієнтуватись в навколишньому світі, вмінь і навичок професійного спілкування. Комунікативні вміння разом із знаннями і навичками є основою комунікативної компетенції, яка розвивається в процесі професійної підготовки у студентів медичних спеціальностей. Отже, комунікативна компетентність майбутніх лікарів і медичних працівників – це здатність і готовність здійснювати професійне спілкування з колегами, різними категоріями пацієнтів та членами їхніх родин у певних ситуаціях.

Відповідно, у процесі підготовки майбутніх лікарів, а саме формування у них комунікативної компетенції на заняттях з англійської мови, основним завданням викладача є формування та розвиток особистих і професійних комунікативних якостей студентів і формування відповідних умінь і навичок, необхідних для компетентного англомовного спілкування. Одним із ефективних засобів розвитку здібностей спілкування, на нашу думку, є активні методи навчання. Основними відмінностями активних методів є колективна пізнавальна діяльність студентів, групові дискусії, виконання спеціально підібраних комплексів психотехнічних вправ. Наприклад, формування компетентності у англомовному спілкуванні для студентів медичних спеціальностей відбувається шляхом набуття знань, розвитку вмінь, навичок спілкування, а також визначення особливостей поведінки у процесі реалізації ділових ігор.

Таким чином, аналізуючи наукові праці дослідників комунікативної компетентності у процесі підготовки сучасних фахівців, ми дійшли висновку, що комунікативна компетентність є важливою складовою професійної культури майбутніх лікарів. На нашу думку, особистісні якості, соціально-культурний досвід, рівень володіння англійською мовою сприяють формуванню вмінь і навичок професійного спілкування майбутнього лікаря. Професійна комунікативна компетентність особистості є показником

сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної комунікативної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для якісної професійної діяльності.

Література

1. Булах І.Є., Волосовець О.П., Вороненко Ю.В., 2003. *Система управління якістю медичної освіти в Україні*: монографія. Донецьк: «АРТ-ПРЕС» - С. 212.
2. Гуменна І.Р., 2013. Комунікативна компетентність як одна із складових професійної культури майбутніх лікарів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Педагогіка, соціальна робота. Вип. 29. Ужгород. - С. 42–45.
3. Назар П.С., Віленський Ю.Г., Грандо О.А. 2002. *Основи медичної етики*. Київ: Здоров'я - С. 344.
4. Свиридюк В.В., 2018. *Формування інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства: методичні рекомендації*. Житомир: Видавництво ЖМІ. - С. 210.
5. Юсеф Ю.В., 2013. Формування комунікативної культури лікаря в процесі вивчення гуманітарних дисциплін. *Освіта та педагогічна наука*. Вип. 5-6. - С. 38-45.

GENESIS OF TUTORIAL SYSTEM DEVELOPMENT IN GREAT BRITAIN

Zhurkina S.V.

National University of Pharmacy, Kharkiv

Tutorial system arose in England in the Middle Ages simultaneously with the foundation of Oxford and Cambridge. Tutors were only elected from the actual members of College (Fellows). Regarding the choice of the actual members of

college in the Middle Ages, the model, fixed in 1264 at the Merton College (Oxford), can be typical. According to this model, a valid college member was elected from candidates who had a degree. The elections were almost never open, and their results were very often influenced by factors such as belonging to certain dioceses and religious orders, settlements in certain counties, and family ties with college sponsors. Once elected, a valid college member continued to receive an appropriate fee and enjoyed privileges until he married, did not receive a better post, or did not die.

The close relationship between British universities and political and social structures, religious intolerance, dissatisfaction and formalism in the performance of their duties as tutors led to a decline in the intellectual level of universities and, consequently, the crisis in higher education.

This state of affairs did not leave indifferent the most famous thinkers of England in the 18th century, many of which became frank critics of Oxford and Cambridge, including the Oxford graduates Edward Gibbon and Adam Smith. Gibbon expressed readiness to rejoin alma mater with joy and called the years spent at Magdalena's College "the worst in their lives." Smith noted that "intellectual inability" of colleges is a consequence of the covert neglect of their duties as tutors: "If teachers are very lenient to each other, then anyone who agrees that his colleague may neglect his duties believes that he is also allowed the same thing".

In the 1840s, Oxford lecturers, mainly tutors, joined the critics of university education and demanded appropriate reforms. Thus, in the nineties of the 19th century in the University education of England, a reform has been undertaken that emphasized the need to expand curricula, introduce written exams, and improve university teaching.

Reforms in Oxford and Cambridge differed in time and some content, but at the end of the 19th century the structure and programs of both universities were very similar.

The need for examinations and the increase in the number of subjects that required examinations put forward new demands for the development of teaching

and thus stimulated attempts to reform the tutorial system. Attaching to a tutor-consultant to help in preparing for the exam has become a must-have for every student. The main obstacle to the introduction of a consultant's position was the election system for the actual members of the college, adopted in the Middle Ages. As Sir William Hamilton pointed out, "the main purpose of this system was not training, and as a result, the qualification of the college actual members does not correspond to the qualification of the teacher-consultant". In addition, the prohibition of married teachers to hold positions of true college members also did not contribute to the development of educational reforms.

Significant step in the direction of reforms was made at the Oriel College (Oxford), where from 1821, the professorial teaching positions could only be obtained by participation in an open academic competition. But the reforms were carried out very slowly. In 1850, only 22 of the 500 posts in Oxford were obtained by the lecturers who took part in an open competition. The reconstruction of such a system was largely carried out in 1877, when the Royal Research Commission introduced a new statute. In accordance with this document, the lifelong positions of the actual members of the college were canceled, and it became possible to appoint tutors whose main responsibility was the consultation of students.

Reforms in the field of education begun in Oxford in the 1920s spread in Cambridge only in the 1860s and were more radical in nature. This was due to the fact that Cambridge tutors had not taught students, but had formally fulfilled the responsibilities of "moral mentors". Thus, students had to look for private teachers.

In the 1860s, the situation changed: a new generation of tutors characterized by a professional approach to students' learning and the belief that learning helps develop character began to emerge. The emergence of such teachers meant that students now did not need to hire private teachers to prepare for exams, since they now had the opportunity to receive the necessary individual consultations at their colleges.

The impact of the reforms on the development of higher education can be analyzed using the example of the Bellville College (Oxford). Bellville, one of the

oldest Oxford colleges, was relatively small and not rich. But since the middle of the 19th century the college has become one of the most prestigious Victorian era educational institutions. Reforms in the field of higher education, and mainly - changing the role of tutor at the university, played the leading role in that.

Two rectors of Bellville College, Richard Jenkins and Benjamin Joet, took an active part in the work of the Royal Commission and introduced the leading ideas of reforms in the 1850s and 1870s. Under the direction of Jenkins (1819-1854), Bellville became open to teachers who did not belong to religious orders. In addition, he created the "tutor's corps", whose main goal was the qualified preparation of students for examinations, providing them with the necessary assistance in organizing the educational process. Benjamin Joette worked in Bellville from 1838, in 1842 he became a tutor, and from 1870 to 1893 he worked as the rector of college. He continued the reforms begun by his predecessor. Joette believed that the main emphasis in higher education should be on self-education, and the role of the tutor, thus, is reduced to helping students acquire knowledge, studying them to think independently.

DIFFERENT SYSTEMS OF LANGUAGE CONCEPTS IS ONE OF THE PROBLEMS IN TRANSLATION

Karasyova O.V.

National University of Pharmacy, Kharkiv

Nowadays, it is impossible to live without the knowledge of languages, especially the future specialists. The knowledge of two languages is not enough to translate from one language to another. It does not provide with the success of the translation. Future specialists should not only know foreign languages, but also the ways of lexical and semantical transformations, the difficulties that may arise during the translation.

Key words: language concepts, systems of concepts, translation.

The problems of different systems in language concepts in translation have been studied by many scientists such as Barchudarov L.S., Komissarov V.N., Krupnov V.N., Retsker Ya.I. etc.

The main idea of the article is to trace and find out the difficulties in the systems of language concepts to translate the original materials.

The analyses of the materials showed that the knowledge of the various laws of correspondences between the used pairs of words in languages is important, and for this students must study a foreign language in a comparative way. During the lesson a teacher should constantly demonstrate the correspondences objectively established between lexical units in the compared languages, between grammatical structures, which correspondences are established between stylistic features in these languages. [1]

It should be noted that a comparative study of languages does not provide all translation needs, as in most cases the translation of specific information is carried out according to a predetermined correspondence. A comparative study always provides a fairly wide choice from a whole set of different in-dimensional correspondences. [2]

Thus, bilingual dictionaries provide just collections of lexical correspondences between languages, but anyone who translates knows how difficult it is to decide which of the words listed in the dictionary entry is the best equivalent in this particular sentence. Very often the appropriate equivalent is not just from a dictionary entry, but in a completely different way. The same can be said about grammatical correspondences.

The analyses of the studied materials showed that there are very deep differences between systems of different languages and you need to know the fundamental nature of these differences in order to solve specific issues of translation practice.

For example, two groups of discrepancies are essential for translation: a) the discrepancy between the systems of concepts in different languages and b) the

principled polysemy of linguistic signs and the mismatch of this polysemy in different languages. [2]

It should be noted that a concept is a generalized abstracted image of a class of objects, phenomena, or relationships, grouped by the sum of some specific features. In the course of the knowledge of objective reality, people begin to classify the objects of reality around them, grouping them according to similar features which are the signs that are decisive for highlighting concepts.

The analyses of the materials showed that the concept never replaces a specific object, but represents some mental construct that the human consciousness creates on the basis of analysis and comparison, observing objective reality. It is important to understand that such a comparison and analysis is always caused by the needs of the practice, when a particular object or group of objects begins to play a significant role in the work activity of a person, that is when the corresponding concept appears. Such a difference in the volume of concepts by quantity could be called a detailed differentiation in one language and a generalization in another. But this is not the only or even the most common discrepancy.

For instance, in one language, a concept may exist, and in another, the corresponding concept may not exist at all. We have shown this by the example of the concept of day. This is also the case in technical terminology. So, in English terminology, one-word terms are often found that have to be translated into Ukrainian with whole phrases. For example, peculiarity in Ukrainian is translated as a feature that characterizes something, surfactant is translated as a surface active substance etc.[3]

Dissipation in the classification characteristics of concepts in different languages leads to the fact that various use of words are incompatible, since the language tradition often fixes phrases according to the internal form of the word, which can have a significant impact on the meaning of the transmitted message. Under these conditions, it is much more difficult to preserve the initial content than it is to simply replace the characters. You have to resort to various restrictions and clarifications in the translated unit so as not to go beyond the original meaning.

Fragments of reality are fixed by concepts, and, consequently, by words with not the same, but different volumes shifted in relation to the other. It becomes the main stumbling block for translation, since one has to not only replace words relating to a certain fragment of reality, but also modify these fragments in accordance with the conceptual system of the language. [4]

So, the systems of concepts in different languages are not the same and to translate the original materials with the help of individual words is not possible as the words and concepts in different languages do not coincide in their volumes of meanings. It is necessary to translate only the original point of the speaking in its unintegrated word into the integrated form.

References:

1. Бархударов Л.С. Слово и перевод / Л.С. Бархударов. - М., Межд. отнош., 1975.-345с.
2. Комиссаров В.В. Слово о переводе / В.В. Комиссаров.- М., Межд. отнош., 1975.-545с.
3. Рецкер И.И. Теория перевода и переводческая практика / И.И. Рецкер. - М., Межд. отнош., 1975.- 456с.
4. Федоров А.В. Основы общей теории перевода / А.В. Федоров.- М. Высш. шк., 1968.- 236с.

НАПИСАННЯ ЛИСТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Коляда В.В.

*Національний технічний університет
(Харківський політехнічний інститут), Харків*

Коляда І.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Як правильно писати листи англійською мовою, які фрази і звернення

можна використовувати, як структурувати текст?

Як нам здається, листи завжди були важливою частиною життя людини. Особиста і ділова переписка велася з особливою ретельністю, адже саме за листами можна судити про те, наскільки людина освічена, розумна, цікава. Листи видатних письменників, вчених, філософів стали важливою частиною культурної спадщини цивілізації.

Сьогодні ми не так ставимося до листів: електронне листування зробило процес доставки листа блискавичним, тим самим знизивши цінність кожного окремого послання в очах як відправника, так і адресата. І все ж, головне правило листування залишається тим самим: за вашими листами люди будуть судити про вас як про людину, про вашу освіту, інтереси та захоплення, а також про те, наскільки добре ви володієте мовою, якою пишете лист.

В особистому листуванні ви, зрозуміло, можете дозволяти собі скорочувати слова, використовувати сленгові вислови, але навіть в особистому листуванні не зайвим буде дотримуватися деяких правил.

По-перше, структуруйте текст. Навіть якщо ви пишете знайомій та близькій людині, вона буде вдячною вам за структурований текст, а не зрозумілий нарис ваших думок.

Структура листа англійською мовою має виглядати наступним чином:

- звернення до адресата
- вступ (абзац, в якому вивікладете мету листа і можете послатися на попередні контакти)
- основний текст листа
- висновок (як правило, пишеться з нового рядка)
- завершальна фраза (для неї також виділяється окремий рядок)
- підпис автора листа
- адреса автора і дата зазначаються в правому верхньому куті

По-друге, вивчіть правильні форми звернення в листах англійською мовою. Форма звернення залежить від ступеня знайомства з адресатом листа:

- Dear.....- звернення до другачи родича

- DearSir / Madam – офіційне звернення, якщо ви не знайомі з адресатом (часто використовується в розсилках)
- MydearSir / Madam - звернення, яке використовується тільки в особистому листуванні
- DearMrs. Smith – офіційне звернення до малознайомиї людини

По-третє, постарайтеся не образити адресата. Для цього вам необхідно запам'ятати наступні речі;

1. Якщо вам не відомий адресат, напишіть його прізвище повністю: DearТ.К. Yakovenko.
2. Використовуйте скорочення Ms. Замість Missа бо Mrs, якщо невпевнені в тому, що жінка перебуває у шлюбі.
3. Якщо лист адресовано двом людям - вкажіть в зверненні обидва імені.
4. Dear Ladies and Gentlemen використовується тільки в усних зверненнях, в листі краще використовувати DearSirs.
5. Деякі повідомлення не можна скорочувати, наприклад Dean, Governor, Professor, Captain, Admiral, Judge.
6. Звернення Mr., Ms., Mrs. і Dr. не можна використовувати повністю.

Якщо ви пишете неформальний лист, ви можете пропустити ім'я та адресу одержувача, а також можете підписати його неформально: "Withlove" або "Withbestwishes", а не "Yourssincerely" та підпишіть Ваше ім'я, не вказуючи прізвище та назву.

Форми для підписання листа змінюються залежно від того, як ви звертаєтесь до адресату. Правило полягає в тому, що якщо ви звернетесь до нього «DearSir», тоді ви підпишете «Sincerely», а якщо ви звернулися до особи по імені, тоді ви підпишете «Yourssincerely».

Зміст і форма вашого листа багато в чому буде залежати від характеру, мети листа і від того, до кого воно звернено. Найбільш чітко розрізняються ділове листування і персональне. Структура цих листів приблизно однакова, але до ділових листів пред'являються чіткі вимоги, порушувати які не можна. Тому ми детально розглянемо саме правила написання офіційно - ділових

листів англійською мовою, які є найбільш складними для відправника.

Таким чином, необхідно зазначити, що ми користуємося листами в якості способу обміну інформацією по всьому світу. Листи можуть бути написані друзями, родичами або бізнес - партнерами. Саме від того кому ви пишете листа залежить форма, структура та стиль написання вашого листа.

Література

1. [Electronicresource]
accessmode:<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%84%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
2. LongmanExamsDictionary. – Harlow: PearsonEducationLimited, 2006. – 1832p.
3. Гальперін, І.О. Нариси з стилістики англійської мови. - М., 1958. - 459с.
4. Allen, IL Unkindwords: EthnicLabelingfromRedskinto WASP - Berlin&Garvey, NewYork - Westport - London, 1990. - P.164.

О НАУЧНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ В ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ ВУЗЕ

Крысенко Т.В., Суханова Т.Е.

Національний фармацевтичний університет, Харків

В последнее время особенно остро стоит проблема учёта языка специальности в процессе обучения иностранных студентов научному стилю русской речи и практика создания для них учебных материалов. Целью данного доклада является рассмотрение способов организации работы по изучению терминологического материала иностранными студентами на уроках русского языка на основном этапе обучения. Актуальность данной темы определяется поиском оптимальных путей отбора и подачи терминологической лексики языка медико-фармацевтических дисциплин. Это

связано с возросшими современными требованиями к обучению в высшей школе, предусматривающими свободное владение терминологией будущими специалистами, перенос акцента в процессе обучения на язык специальности.

Главной целью изучения русского языка иностранными студентами в фармацевтическом вузе является получение необходимых знаний в сфере профессиональной подготовки. Студенты должны свободно владеть языком специальности и шире – научным стилем речи, вот почему это должно быть для них основой в изучении русского языка. Общение в учебно-научной сфере предусматривает восприятие на слух и конспектирование лекций, чтение специальной литературы, участие в работе семинарских и лабораторных занятий, зачёты и экзамены, консультации, подготовку докладов и рефератов, написание курсовых и дипломных работ, неформальное общение на определённые темы. Занятия по русскому языку должны создавать фундамент для всего этого.

Любое организованное обучение иностранному языку осуществляется на основе и с помощью системы обучающих средств. Центральными элементами этой системы являются учебники, пособия, словари и учебные материалы. Сегодня уже невозможно создавать хорошие учебные профессионально ориентированные пособия и учебники без постоянного обращения к лексике функционально связанных текстов. Функционально-стилистическая определённость специального текста обеспечивается прежде всего наличием терминов. Именно на этом основывается понимание термина как смысловой доминанты функционально связанного текста. В соответствии с таким пониманием термины представляют собой «информационные вершины» любого такого текста [3].

Задачи общения в сфере науки требуют передачи научных понятий и определённого уровня подготовки иностранных студентов к участию в учебно-профессиональной деятельности. Для этого существует специальная лексика и терминологический аппарат подъязыка специальности. Своеобразие подъязыков науки обнаруживается не только и не столько в самом факте

наличия терминов и нетерминов, сколько в соотношении объёма различных групп терминологической лексики и в конкретном тематическом содержании этих групп.

Однако разграничение общеупотребительной лексики и терминологии в специальной речи условно, так как потенциально каждое знаменательное слово может выполнять функцию термина. Общеупотребительные слова являются постоянным источником пополнения наименований терминологии, а с другой стороны, термины, выходя за пределы языка науки, вливаются в литературный язык, становясь словами общего употребления. При этом в их семантической структуре неизбежно возникают изменения, проявляющиеся в особенностях употребления, сочетаемостных возможностях и других свойствах. Необходимо учитывать, что часто при образовании научной терминологии используется метонимический перенос названия вследствие наличия реальных связей между общеупотребительным словом и вновь термилируемым явлением действительности (ср. *клапан – сердечный клапан*). Кроме того, словарный состав медицинской терминологии пополняется путём образования новых слов от общеупотребительных основ. Большая часть медицинских терминов, пришедших из литературного языка, образована путём сужения объёма значения общеупотребительного слова. Суть этого способа состоит в том, что «при сужении значения все основные признаки двух понятий одинаковы, но у специального понятия в терминосистеме есть ещё другие, основные признаки, релевантные для данного понятия и отсутствующие в понятии общеупотребительном». [1, С.61].

Термины активно включаются в состав общеупотребительной лексики, становятся понятными и общедоступными. Многие исследователи отмечают характерную для нашего времени тенденцию проникновения научных знаний в повседневную жизнь (благодаря научно-популярным медицинским журналам и газетам, большому количеству телевизионных передач, Интернету и рекламе).

В практике преподавания русского языка в иностранной аудитории

используются следующие способы введения терминов: прямое, непосредственное введение (т.е. определение термина), лингвистическое объяснение его происхождения (этимологизация термина) и использование наглядных материалов. Например, при введении темы «Характеристика предмета по форме» (1 курс, 3 содержательный модуль) используются наглядные материалы (таблицы, рисунки, презентации) и объяснение, каким образом образованы прилагательные в анатомических терминах (*квадратный* мускул бедра, *веретенообразные* мышцы конечностей и др.).

Медицинская и фармацевтическая терминология представляет собой одну из наиболее обширных терминологических систем в современном русском языке. Основными категориями понятий, которые терминируются в медицине и фармации, являются: 1) названия органов и частей тела; 2) названия болезней, симптомов, синдромов, функциональных реакций, названия рефлексов, морфологических нарушений; 3) названия методов исследования, лечения; 4) названия лекарственных растений; 5) названия химических элементов, соединений, лекарственных препаратов и их групп; 6) названия отраслей медицинской и фармацевтической науки [2].

Лексическую работу с терминологией можно рассматривать как обязательный вид учебной деятельности и как эффективный способ обучения иностранных студентов подъязыку специальности. Лексическая работа с терминами может рассматриваться также как один из видов познавательной деятельности, направленной на общеобразовательную и специальную подготовку студентов под управлением преподавателя. Важными условиями, определяющими эффективность работы студентов, являются: правильное сочетание объёма аудиторной и самостоятельной работы; правильная методическая организация работы студента (побуждение студента работать самостоятельно, используя терминологические словари и справочники); обеспечение необходимыми методическими материалами; постоянный контроль выполнения работы (оценка результатов). Развитие общих учебных

умений при изучении терминологии предполагает не только работу с функционально связанными текстами, но и умение студентов использовать справочную литературу и словари. Практика показывает, что большинство иностранных студентов по тем или иным причинам не умеет самостоятельно работать ни с учебными материалами, ни со справочной литературой, ни с энциклопедическими и терминологическими словарями.

В наших пособиях и учебниках после функционально связанных текстов есть терминологические словники [4, С.226-229; 6, С.359-402]. Тексты в них подобраны таким образом, чтобы охватить как можно больше терминов подъязыка специальности. Терминологическая лексика научного стиля речи в обучении русскому языку как иностранному служит средством для создания предметной (профессиональной) компетенции.

Студент должен получить от преподавателя чёткую целевую установку на самостоятельную работу с терминологией по специальности, подробный инструктаж по её содержанию, приёмам и способам осуществления. Очень важно переориентировать студентов от репродуктивных методов работы к творческой деятельности. В качестве основной формы внеаудиторной и аудиторной работы с лексикой по специальности на кафедре гуманитарных наук студентам предлагается работать по специальным разделам пособий, учебников или материалам [4; 5; 6 и др.].

Несомненно, активизация работы по обучению терминологической лексике будет способствовать усилению активности иностранных студентов в изучении учебного материала, повышению эффективности его усвоения, формированию умения самостоятельно, систематически и методически правильно расширять полученные знания, формированию потребности в чтении литературы по специальности, специальных энциклопедических, терминологических, переводных и толковых словарей. Студенты вузов медико-фармацевтического профиля должны не просто владеть русским языком и приёмами работы со специальной и справочной литературой, а уметь правильно использовать терминологию на занятиях по профилирующим

предметам.

Література.

1. Власова А. О. Взаимодействие общелитературной и терминологической лексики в современном русском языке / А. О. Власова // Лингвистические и методические аспекты преподавания русского языка как иностранного. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского университета, 1992. – С.60 – 64.
2. Левитский В. В. К проблеме характеристики словаря подязыка специальности / В. В. Левитский // Вопросы стилистики в преподавании русского языка иностранцам. – М. : Изд-во МГУ, 1972. – С.80-95.
3. Морковкин В. В. О лексикографическом обеспечении профессионально ориентированного обучения русскому языку нерусских студентов / В. В. Морковкин // Теория и практика научно-технической лексикографии : сб. статей. – М. : Рус. яз., 1988. – С.180-185.
4. Русский язык : пособие для иностр. студентов 1 курса (изучающее чтение на материале текстов по неорганической химии) / Г. В. Аргунова, Л. А. Субота, Е. Я. Левитин, И. Д. Рой. – Харьков : Изд-во НФаУ : Золотые страницы, 2006. – 232 с.
5. Русский язык : учеб. пособие / Т.В. Крысенко, Н. Н. Филянина, Е.А. Долгая и др. – Харьков : НФаУ : Золотые страницы, 2016. – 240 с.
6. Субота Л.А. Русский язык : учебник для иностранных студентов высших учебных заведений Украины / Л. А. Субота. – Ч.1. – Харьков : Майдан, 2007. – 408 с.

ТЕСТИРОВАНИЕ КАК ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕТОДОВ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Кубрак Л. А.

Университет банковских дел, Харьков

Особое внимание в подготовке специалистов из других стран уделяет

студенческая столица Харьков и это делает русский язык необходимой составляющей образовательного процесса, а, по существу, его фундаментом. При обучении русскому языку как иностранному давно применяется аспектный подход, при котором выделяются грамматика, устная практика и аналитическое чтение как разные аспекты языка, преподаваемые отдельно. Однако подобный подход к преподаванию русского языка как иностранного в нашей системе образования пока не применяется, в отличие от стран ближнего зарубежья. Как показывает опыт преподавания русского языка по этой методике, подобный подход к преподаванию значительно улучшает качественную составляющую и сокращает затрачиваемое время, что позволяет получить хорошие результаты достаточно быстро. Русский язык является одним из самых сложных в освоении, более того, студентам стран Азии он дается значительно труднее, что объясняется большой орфоэпической разницей. Поэтому фонетический курс занимает больше времени при работе с иностранными студентами из Китая или Вьетнама. Было бы вполне логично больше внимания уделять именно развитию разговорных навыков, которым не уделяется должного внимания при преподавании русского языка единым потоком, без деления его на аспекты.

Внеклассная работа и активное включение иностранных студентов в межкультурную коммуникацию являются очень важной составляющей качественной подготовки иностранных студентов к обучению. Однако, на наш взгляд, подобному выходу на практику должна предшествовать большая аудиторная работа, которая может максимально включать в себя не только отработку основных грамматических моделей языка и освоение лексического минимума, но и создание мини-ситуаций, в которых могут применяться полученные знания. Студент должен быть максимально готов к применению полученных в классе навыков на практике, он должен быть уверен в себе. А для этого необходимо создать гипотетическую ситуацию близкую к реальности на занятии.

Нам предоставляется вполне логичным и закономерным деление

единой дисциплины «русский язык как иностранный» на несколько взаимосвязанных аспектов с целью максимально качественного и быстрого освоения иностранными студентами базового уровня, что в дальнейшем позволит быстрее совершенствовать их языковые навыки.

Эффективность обучения во многом зависит от способов проверки знания. Одним из них является тестирование. Особенно большую роль играют языковые тесты. Преподаватели пользуются тестами, так как с их помощью можно одновременно проверить большое количество учащихся по разным видам речевой деятельности, не затрачивая много времени на проверку тестов, причем оценка получается более объективной. Кроме того, тесты, применяемые по ходу обучения, позволяют преподавателю узнать, какой учебный материал недостаточно усвоен учащимися. Для студентов тесты становятся показателем их успеваемости. Из-за недостатка времени наиболее целесообразным и экономичным является письменный тест. Письменная форма – удобный и полезный способ проверки знаний и умений. Учащиеся меньше волнуются, у них больше времени для размышлений над трудными для них вопросами, существует возможность исправления ответа, данного раньше. Студент при этом проверяет сам себя. Кроме того, все учащиеся получают одинаковые вопросы и должны на них ответить за одинаковое время и это позволяет объективность оценки.

Следует уделять большое внимание моделям и типам тестов, их содержанию, характеру упражнений и цели, которую ставит преподаватель в данном тесте, учитывая одновременно степень продвинутости группы. Тесты разного типа позволяют проверить владение разными видами речевой деятельности, оценить развитие навыков чтения с непосредственным пониманием, говорения, письма, аудирования, оценить знания грамматики и лексики, что позволяет быть одновременно средством контроля и обучения. Следует обязательно проводить анализ ответов, данных студентами в тестах, так как это дает довольно четкую картину, отражающую уровень их знаний и умений в данный момент обучения.

Проверка знаний, умений и навыков проводится на тестах различного типа:

составление предложений из слов, данных в исходной форме;
составление вопросов по данным ситуациям;
ответы на вопросы;
обширное высказывание на заданную тему;
дополнение предложения подходящими по смыслу словосочетаниями;
тесты по выходу в речь и др.;
составление диалогов на заданную тему;
краткий пересказ прочитанного или услышанного;
трансформация грамматических форм и целых предложений.

Все эти виды тестов учитывают умение понимать аудированный и напечатанный текст, а также умение воспроизводить его в устной и письменной формах с учетом определенных указаний преподавателя.

Итак, следует подчеркнуть, что все проводимые тесты помогают более глубоко проанализировать уровень знаний, умений и навыков студентов и дают возможность преподавателям скорректировать языковой материал для совершенствования дальнейшей работы в группах студентов по изучению русского языка как иностранного.

РОЛЬ ІТ У ВИВЧЕНІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Латунов І.С

Національний фармацевтичний університет, Харків

В сучасних умовах розширення міжнародних економічних зв'язків існує потреба в підготовці висококваліфікованих фахівців з таким рівнем володіння іноземними мовами, який дозволяє здійснювати безпосереднє спілкування із зарубіжними партнерами в професійній діяльності. У контексті навчання

англійської мови студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів актуальним завданням є оволодіння ними знаннями термінів спеціальності і отримання навичок і умінь використовувати вузькоспеціалізовану лексику для виконання навчальних професійно орієнтованих завдань, спрямованих на подальше спілкування. Хоча знання англійської мови саме по собі вже є цінним навиком, без знання фармацевтичної англійської термінології фармацевти будуть не в змозі зрозуміти слова і вирази, тому що англійська для фармацевтів істотно відрізняється від традиційного англійської мови. Знання фармацевтичного англійської є окремим навиком для професійного фармацевта. У сучасній методиці проблема навчання професійно орієнтованої лексики висвітлюється досить широко. Однак питання формування професійно орієнтованої лексичної компетенції у студентів-фармацевтів не є вирішеними в повній мірі. У зв'язку з цим у викладацькому середовищі досить ясно усвідомлена необхідність подальшого вдосконалення методики формування професійно орієнтованої лексичної компетенції у студентів фармацевтичної спеціальності. Основна проблема полягає в тому, що студентам-фармацевтам пропонується за короткий термін освоїти основи класифікації фармакологічних груп лікарських препаратів, їх застосування, класифікацію хвороб і симптомів, а без фонових знань розуміння спеціальної літератури неможливо.

Одна з основних завдань, яке стоїть перед викладачами іноземних мов в немовних ВНЗ, - навчити студентів фармацевтичної спеціальності розуміти і перекладати професійні тексти з іноземної мови на українську. Вища школа випускає фахівців різних профілів. Освоюючи свою спеціальність і готуючись до майбутньої професійної діяльності, студенти опановують спеціальною лексикою і термінологією, навичками і вміннями читати спеціальну літературу, говорити і писати по темам і проблемам обраною спеціальністю. Інтерес до іноземної мови спеціальності неухильно зростає, починаючи з ХІХ століття. Сьогодні аналіз мов спеціальності є частиною дисциплін прикладної

лінгвістики, де особлива увага приділяється термінологическому нормуванню при перекладі спеціальних текстів та забезпечення їх розуміння [3, с. 5]. Мова спеціальності - це сукупність всіх мовних засобів, які застосовуються в обмеженою спеціальністю сфері комунікації з метою забезпечення взаєморозуміння зайнятих в цій сфері людей. Виділяються і інші характеристики мови спеціальності: первинна зв'язок з іншими спеціальностями; усне і письмове вживання в спеціальній і міждисциплінарних сферах комунікації; офіційне застосування, вибір і частота використання мовних засобів в розділах лексики; тенденція до нормування термінології і структури текстів. В описі структури мови спеціальності виділяють три взаємодіючих в процесі комунікації плану: 1) лексико-термінологічний, 2) морфолого-синтаксичний і 3) текстової [1, с. 45]. Викладачеві доводиться кооперуватися і вступати в партнерство і співробітництво зі студентами, щоб спільними зусиллями успішно знімати труднощі професійних питань на мові спеціальності. Засобом мотивації навчання особливо для студентів з високою професійною компетенцією може служити і введення нової інформації до вже відомих блокам професійної інформації. Інтенсифікація навчання професійної іншомовної діяльності на основі комунікативного методу до викладання іноземної мови спеціальності сприяє мобільності при вивченні професії, а також успіху діяльності, що відповідає вимогам підготовки фахівців в професійному плані. Студенти глибше осягають культуру досліджуваних текстів та інструкцій до фармацевтичних препаратів на англійській мові. Навчальний професійний контекст оволодіння мовою спеціальності сприяє усвідомленню системи і структури мови, корекції лінгвокомунікативних навичок і умінь. Акцент навчання переноситься на тематично-змістовний план профорієнтованих навчальних матеріалів, наближених до автентичного слововжитку в цілеспрямованої комунікації.

Література

- 1.Багрова А.Я. Формирование коммуникативных умений в чтении// Коммуникативная ориентированность обучения иностр. языкам в неяз. вузе. - М.: МГЛУ, 1998. – С. 44-50.
- 2.Беляева А.С. Основы построения аудиторных занятий по иностранному языку в неязыковых вузах: Монография. – Воронеж: Изд-во Воронеж, ун-та, 1987. – 182 с. Бим И.Л.,
- 3.Садомова Л.В: Некоторые актуальные проблемы организации обучения иностранным языкам // Иностр. яз. в школе. – 1998. – № 6. – С. 4-10.
- 4.Борозенец Г.К. Профессиональное обучение иностранному языку в неязыковом вузе на основе родного языка // Сб. науч. тр. Всерос. науч.-метод. конф. – Тольятти: ТолПИ, ВУиТ, 1999. – С. 273-277.
- 5.Калмыкова Е.И. Условия формирования лингвистической и коммуникативной компетенции // Формирование коммуникативной иноязычной компетенции. – Вып. 437. – М.: МГЛУ, 1998. – С. 24-33.

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Латунова Н.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Одним з найбільш ефективних шляхів вдосконалення процесу навчання іноземним мовам є використання комп'ютерних і інтернет-технологій в системі освіти. Комп'ютерно-інформаційна модель освіти є свого роду перехідним етапом від системи традиційної методики викладання іноземних мов до системи відкритої освіти сучасного інформаційного суспільства. Основою впровадження інформаційних технологій в процес професійної підготовки фахівця є інформатизація. Йдеться про застосування наступних комп'ютерних технологій: створення віртуальних бібліотек, навчальних

програмних засобів (електронні бібліотеки, електронні підручники, словники), створенні інформаційних баз даних вузів і шкіл, мультимедійних програм, віртуальних дискусійних клубів, консультаційних центрів, учебно-інформаційних середовищ вузів і шкіл, баз даних, що містять каталоги всіх освітніх курсів для різних типів навчальних закладів. Впровадження комп'ютерно-інформаційних методів навчання значним чином підвищує рівень інформаційної компетенції студентів, зокрема, розвиваються такі навички, як використання можливостей Інтернету з пошуку необхідної навчальної інформації; використання довідкових електронних видань; застосування інформаційних ресурсів в навчальній діяльності, використання комунікативних можливостей інформаційно-комп'ютерних технологій для отримання консультації, необхідної інформації і т.д. Специфіка комп'ютерно-інформаційної моделі полягає в особистісній орієнтованості, формуванні вмотивованою і цілеспрямованою особистості студента, здатного адекватно діяти в реальній ситуації, комунікативної та соціокультурної спрямованості. Робота з комп'ютером передбачає оволодіння певною системою знань, умінь і навичок, які в даний час прийнято називати комп'ютерною грамотністю. Виділяють два види комп'ютерної грамотності: побутова і професійна. Для викладачів іноземних мов професійна комп'ютерна грамотність може означати:

- 1) знання технічних і дидактичних можливостей комп'ютерів і існуючого програмного забезпечення;
- 2) вміння розробляти сценарії навчальних комп'ютерних програм;
- 3) вміння коректно ставити завдання інженеру-програмісту;
- 4) вміння використовувати прикладні програми (навчальні та допоміжні).

На сучасному етапі розвитку в процесі викладання іноземних мов велика увага приділяється розробці комп'ютерних технологій - мультимедійним технологіям, гіпермедійним технологіям, комунікаційним технологіям (відео конференції, телеконференції, форуми і т.д.), технологіям конструювання віртуальної реальності.

У процесі навчання іноземної мови, комп'ютер може виконувати функції, які повинні забезпечувати формування мовної або комунікативної компетенції:

- 1)здійснювати навчання і тестування в режимі діалогу;
- 2)моделювати реальні мовні ситуації за допомогою графіки, мультиплікації і відео, створювати ефект контакту з мовним середовищем;
- 3)наочно представляючи мовну ситуацію, використовувати її як стимул, опори в процесі навчального діалогу;
- 4)забезпечувати спілкування на мові, що вивчається за допомогою комп'ютерних ліній зв'язку. Сучасні комп'ютерні засоби дозволяють створювати нові комп'ютерні програми як навчальні, тренувальні, так і контролюючі. Такого роду програми створюються в спеціальних навчальних цілях і широко використовуються в процесі самостійної і домашньої роботи при вивченні іноземної мови. Для оволодіння англійською мовою на заняттях для студентів можуть бути запропоновані наступні комп'ютерні навчальні програми: «TripleplayplusinEnglish», «Englishonholidays», «EnglishGold», «Репетитор», «11 уроків англійської мови», «EnglishDiscoveries» , «ProfessorHiggins», «Reward», «TalktoMe!», «Англійська. Шлях до досконалості »,« LearntoSpeakEnglish »,« Hello, America! »,« BridgetoEnglish »,« Englishforcommunication »,« Хто говорить оксфордський словник »,« EnglishPuzzle »,« Англійська в три прийоми » та інші . При введенні і відпрацьовуванні тематичної лексики, наприклад, покупки, продукти харчування, одяг та інші, можна використовувати комп'ютерні програми «TripleplayplusinEnglish», «Englishonholidays», «EnglishGold». Програма «Englishdiscoveries» - це інтерактивна мультимедійна навчальна програма англійської мови. 75% - традиційні заняття, 25% - заняття в комп'ютерному класі. Програма представляє собою серію з дванадцяти компакт-дисків для вивчення англійської мови, розділену на п'ять основних рівнів. Програма охоплює всі чотири аспекти володіння мовою (читання, письмо, мовлення і сприйняття на слух) з використанням англійської мови і реальних життєвих ситуацій.

Література.

1. Ажель Ю. П. Особенности внедрения Интернет-технологий в организацию самостоятельной работы студентов при обучении иностранным языкам в неязыковом вузе // Молодой ученый. - 2011. - №6. Т.2. - С. 116-119.
2. Зубов А.В. Методика применения информационных технологий в обучении иностранному языку / А.В.Зубов, И.И. Зубова. - М.: Академия, 2009. - 141 с.

ТИПОВІ ПОМИЛКИ В МОВЛЕННІ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Лазарева О.С.

Національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Харків

Метою дослідження даної статті ставимо аналіз типових помилок у мовленні студентів старших курсів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також виявлення основних причин виникнення відхилень мови студентів від норм сучасної англійської мови.

Для вирішення зазначених питань було здійснено спостереження за відповідями та тестування студентів 3 курсів на практичних заняттях, атестаційних роботах та іспитах та аналіз їхнього мовлення. Модульний контроль та екзамени є кінцевим результатом процесу формування мовної і мовленнєвої компетенції студентів філологічних спеціальностей ВНЗ. Вивчення та аналіз відповідей студентів дали можливість визначення показників рівня компетентності студентів. У ході експерименту було проаналізовано та узагальнено лексичні помилки в мовленні студентів-бакалаврів, які є такими:

Commonmistakes	Incorrect use of lexical units
Using noun instead of verb (in	People can <i>breath</i> (instead of <i>breathe</i>) better if the air is not polluted.

<p>written speech)</p>	<p>She gave me some advise (instead of advice) about passing the test.</p> <p>The <i>sell</i> (instead of <i>sale</i>) that Jack told me about...</p> <p>The cold climate of this region has really <i>effected</i> (instead of <i>affected</i>) her health.</p>
<p>Incorrect writing reflexive or indefinite pronouns (in exercises)</p>	<p>Express <i>your self</i> (instead of <i>yourself</i>) in music.</p> <p>You can choose <i>some thing</i> (instead of <i>something</i>) else.</p> <p>Has <i>any one</i> (instead of <i>anyone</i>) seen my wallet?</p> <p>If <i>anyone</i> (instead of <i>any of</i>) of your friends knows, let me know.</p> <p>I don't need <i>anymore</i>(instead of <i>any more</i>) clothes.</p>
<p>Similar words differentiation: using participle instead of adjective, misusing similar verbs, nouns, pronouns (the mistakes are traced in exercises and written speech)</p>	<p>You left the bag <i>opened</i>(instead of <i>open</i>).</p> <p>My friend likes <i>laying</i> (instead of <i>lying</i>) in bed till the midday.</p> <p>Her mother stayed <i>awaken</i> (instead of <i>awake</i>) till she came back safe and sound.</p> <p>His strength and endurance will improve if he <i>looses</i> (instead of <i>loses</i>) weight.</p> <p>He could not bare (instead of bear) living without money.</p> <p>The receptionist offered <i>stationary</i> (instead of <i>stationery</i>) to the members of the conference.</p> <p>Witnesses say he was bleeding</p>

	<p>but <i>conscience</i> (instead of <i>conscious</i>) and talking.</p> <p>Many people <i>jealousy</i> (instead of <i>envy</i>) you your health and good spirits.</p> <p>Sonya is <i>awared</i> (instead of <i>aware</i>) of the <i>last</i> (instead of <i>latest</i>) trends.</p> <p>Wash your hands and <i>than</i> (instead of <i>then</i>) have your cake!</p>
<p>Incorrect collocation: using wrong prepositions (sometimes as a result of language interference) or omission repositions (both in productive speech and in translation exercises)</p>	<p>This scientist was <i>accusedin</i> plagiarism (instead of <i>of</i>)</p> <p>He was charged <i>in</i> (instead of <i>with</i>) armed robbery.</p> <p>She accustomed <i>with</i> (instead of <i>to</i>) living in cold climate.</p> <p>Finally they arrived to (instead of <i>at</i>) the station</p> <p>I prefer travelling in plane (instead of <i>by</i>)</p> <p>I congratulated my mum with her birthday (instead of <i>on</i>)</p> <p>The whole hill was covered by snow (instead of <i>with</i>)</p> <p>I graduated university two years ago (not <i>graduate from</i>)</p> <p>I like to listen music (instead of <i>listen to music</i>)</p> <p>I am afraid swimming in deep rivers (instead of <i>afraid of</i>)</p>

<p>Incorrect word formation (in speaking)</p>	<p>His report at was <i>uncomplete</i> (instead of <i>incomplete</i>).</p> <p>At the time of the writer's death, there were two manuscripts left <i>incompleted</i> (instead of <i>uncompleted</i>).</p> <p>I thought she was unpolite as she kept interrupting me.</p> <p>She was devastated when she realized that he had been <i>unhonest</i> (instead of <i>dishonest</i>).</p>
<p>Homophones</p>	<p>When John told her she had beautiful eyes, she blushed at the <i>complement</i> (instead of <i>compliment</i>). You have to reach the peek ((instead of <i>peak</i>). It will take ages <i>weather</i> (instead of <i>whether</i>) you drive or fly. He wanted to <i>poor</i> (instead of <i>pour</i>) orange juice.</p>
<p>Synonyms and words with close meaning (in exercises and in productive speech)</p>	<p>Tom is a completely <i>immoral</i> (instead of <i>amoral</i>) person.</p> <p>I am <i>seeing</i> (instead of <i>watching</i>) movie at the moment.</p> <p>The government is going to <i>rise</i> (instead of <i>raise</i>) taxes.</p>
<p>Incorrect collocation and interpretation of words</p>	<p>a momentous/ serious <i>issue/ matter</i> (not <i>problem</i>)</p> <p>to take up an <i>issue</i> (not a <i>question</i>)</p> <p><i>to settle</i> (not <i>solve</i>) the dispute</p> <p><i>to solve</i> the problem (not <i>decide</i>)</p> <p><i>Proper</i> (not <i>right/correct</i>) behavior</p> <p>at heart/ at the bottom of one's</p>

	<i>heart</i> (not <i>soul</i>) to breathe down smb's <i>neck</i> (not <i>soul</i>) to consult the dictionary not (<i>Find in the dictionary</i>) <i>acquire knowledge</i> (not <i>learn knowledge</i>)
Addition unnecessary words or bits of text	I feel <i>myself</i> good. (instead of I feel good) I <i>am</i> agree. (instead of I agree)
Polysemantic words (when translating from Ukrainian into English)	She had her hair <i>painted</i> (instead of <i>dyed/colored</i>) My father is six feet <i>high</i> (instead of <i>tall</i>). I know all these people <i>except</i> (instead of <i>apart from</i>) those young lady. I read the interesting article in the <i>last</i> (instead of <i>latest</i>) issue of the magazine.

Проведене спостереження за відповідями студентів-філологів та аналіз їхнього мовлення показав, що студенти достатньою мірою володіють мовленнєвими засобами і словниковим запасом. Вони свідомо використовують набір продуктивних зворотів і паттернів, що викликають асоціацію з передбачуваними ситуаціями; проте, вони систематично роблять певні лексичні помилки. Це дає підставу стверджувати, що у студентів іншомовна комунікативна компетенція достатньо сформована, тоді як мовна компетенція має не такий високий рівень розвитку.

Деякі типи помилок (додавання зайвих слів, невірне словотворення) свідчать про недостатню мовленнєву компетенцію, проте не впливають значною мірою на комунікацію. Але заміна частин мови, невірний переклад та вибір багатозначних слів, синонімів, фразових дієслів, помилковий вибір лексичних одиниць призводить до порушення студентами усталених мовних норм, що впливають значною мірою на мовну комунікацію.

Оскільки однотипні порушення зустрічаються і повторюються систематично у мовленні студентів, то відповідно їхня поява пов'язана з недостатньо розробленою методикою виправлення помилок та формування мовної компетенції в умовах інтегрованого навчання на філологічних факультетах вищих навчальних закладів та перспективним розробкою методик.

Література

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології / Ф.Бацевич. – Л. : Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, 2000. – 236 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. Українського видання С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Кунашенко О.В. Сформованість підходів щодо культури спілкування та мовленевого етикету / О.В. Кунашенко // Наукові праці. – 2009. – Вип. 95, Т. 108. – С. 110-117.
4. Методика формування міжкультурної іншомовно-і комунікативної компетенції. Курс лекцій : навч.-метод. посібник / Бігіч О.Б., Бориско Н.Ф. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2011. – 344 с.
5. Brinton D.M. Content based second language instruction / D.M. Brinton, M.A. Snow, M.B. Wesche. – New York: Newbury House Publishers, 1989. – 241 p.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ НЕЙРОЛІНГВІСТИКИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Мартинчук О.О., Дьомочка Л.В.

Національний технічний університет

(Харківський політехнічний інститут), Харків

Нейролінгвістичне програмування спочатку передбачає орієнтування засобів і методів навчання на особистість самого учня. Якщо правильно врахувати всі нюанси світосприйняття учня, навчання може бути зведено до легкої (майже ігрової) діяльності.

У навчальному процесі основне завдання для викладача полягає в тому, щоб студенти засвоїли навчальний матеріал з максимальною легкістю і як можна міцніше.

Але ж те, що викладачеві здається оптимальним, для студента може бути недоступним. Тому викладачеві слід враховувати індивідуальні особливості студента. В особистісно-орієнтованій методиці викладання досить загальноприйнятим є положення про те, що кожен тип особистості має свої найбільш успішні для нього стратегії вивчення іноземної мови. Нейролінгвістичне програмування (НЛП) постулює відмінність людей за психотипами в залежності від того, який канал сприйняття світу у них виявляється домінантним: візуали - 60% людей, аудіали - 20%, кінестетики - 20% [1, 2].

Успішність навчання залежить від правильної роботи з психотипом, того, хто навчається. Для кожного типу особистості найбільш успішними будуть певні стратегії вивчення іноземної мови. В процесі навчання викладачеві слід враховувати індивідуальні особливості студента, а саме:

1. Виявити студентів зі схильністю до різних способів засвоєння мови.
2. Запропонувати їм різні - для кожного типу учня - завдання.
3. Впливати на всі канали сприйняття і переробки інформації.
4. Викладач повинен розуміти, що можлива розбіжність між мовною особистістю студента та мовною особистістю викладача. Він повинен уміти згладити можливий конфлікт за рахунок гнучкого застосування і зміни тактик навчання.

Кожному типу студентів необхідна своя презентація нового матеріалу, так як він вивчає його по-своєму, і внаслідок цього для нього потрібні свої типи вправ. Студенти з переважаючим візуальним каналом сприйняття інформації (візуали) багато читають і внаслідок цього отримують більше

уявлення про характер і структуру мови. Вони краще сприймають новий матеріал, коли він написаний в книзі, на дошці, представлений схематично. Візуали краще справляються з письмовими завданнями і контрольними роботами, краще пишуть перекази, ніж переказують текст усно. Вони краще опановують правила правопису і, відповідно, роблять менше орфографічних помилок. Аудіали краще сприймають тексти на слух, з більшою охотою слухають лекції. Відповідно, вони краще пишуть переказ, з великим задоволенням слухають аудіо записи, а не надруковані в книзі тексти. Вони із задоволенням розігрують діалоги, беруть участь в дискусіях, переказують текст в формі інтерв'ю. Вони люблять сприймати мовний матеріал з аудіо- та відеокасет. Моторні студенти краще засвоюють іншомовний матеріал, коли можуть використовувати його у рольовій грі, в грі зі словами, написаними на картках. Для моторних студентів не уявляє особливої праці багаторазово написати незнайоме слово, довівши цю дію до автоматизму. Вони із задоволенням виходять до дошки, беручи участь в розігруванні сценок з вивченого матеріалу.

Викладач повинен вміти розпізнавати стиль учня і використовувати методи, які найбільше підходять для даного учня або для даної групи. У НЛП широко використовується поняття «ресурсний стан» - стан, ідеальний для ефективного навчання. Цей стан впевненості, бадьорості, коли людина відчуває прилив енергії і здатність виконати завдання. Спеціальні прийоми НЛП спрямовані на те, щоб найкращим чином входити в бажаний «ресурсний стан» і продовжувати його стільки, скільки потрібно [3].

Для ефективного викладання іноземної мови необхідно побудувати роботу з обмежуючими переконаннями учнів (переконання в безнадії, безпорадності). Необхідно постійно і різноманітно мотивувати учнів на вивчення іноземної мови. Подолання обмежуючих переконань автоматично призводить до зростання мотивації. Крім цього, все-таки важливо перед кожним новим видом діяльності мотивувати учасників групи на її здійснення. Необхідно включити такі види мотивації, які пов'язані з поточними інтересами

учнів. Для цього необхідно враховувати цінності, інтереси і особливості кожного учасника групи. Важливо постійно пояснювати, як саме в повсякденному житті знадобляться вправи які виконуються : при прослуховуванні музики, перегляді фільмів, листуванні з друзями і т. д. Корисно влаштовувати взаємно зворотній зв'язок щодо практичних результатів.

Навчання іноземним мовам має сприяти розвитку позитивної я - концепції і розширювати особистісне своєрідність: я - володіє іноземною мовою, здатний до спілкування з людьми інших культур, який цікавиться традиціями і досягненнями інших країн. Така робота може бути цікаво побудована за принципом «мова формує особистість». Надзвичайно важливо показувати можливості іноземної мови як інструменту розширення особистісних і міжкультурних кордонів.

Багато людей, які починають вивчати іноземну мову, чекають швидкого просування. Якщо цього не відбувається, вони розчаровуються, і отже, їх мотивація знижується. Для подолання цієї складності необхідно заздалегідь передбачити роботу з плануванням результату навчання для кожного. Для цього корисно разом з учнями намалювати «карту навчання» і в міру вивчення мови виділяти пройдені ділянки. Учасникам групи необхідно постійно мати цілісну картину того, що їх чекає, цілеспрямовано створювати індивідуальну траєкторію особистісних очікувань щодо результатів навчання: швидкості, темпів, отримання навичок.

Доцільно використання подібних методик при навчанні іноземним мовам студентів вищих навчальних закладів, зокрема, немовних, де кількість годин на вивчення іноземної мови вкрай обмежена. Це сприятиме отриманню більш швидкого і ефективного результату.

Література.

1. Белянин В.П. Основы психолингвистической диагностики: (Модели мира в литературе).- М.: Тривола, 2000. - 248 с.

2. Вандышева А. В. Использование достижений психо- и нейролингвистики в обучении иностранным языкам // Проблемы и перспективы развития образования: материалы V Междунар. науч. конф. (г. Пермь, март 2014 г.). - Пермь: Меркурий, 2014. - С. 227-230. 04.04.2019).
3. Шейнов В.П. Психотехнологии влияния. Технология скрытого управления людьми. - Минск, 2007.

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ УЗБЕЦЬКИХ СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Остапенко С.П., Гаврюшенко Т.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Загальновідомо, що при опануванні іноземної мови студенти, особливо на початковому етапі навчання, активно використовують навички, набуті в процесі вивчення рідної мови. Досвід навчання показує, що порівняння мов, які контактують, допомагають викладачу вибрати більш раціональний спосіб презентації нового матеріалу та більш ефективний шлях роботи над складними моментами російської мови. Серед іноземних студентів, які навчаються в Україні, окрему групу складають учні з Туркменістану й Узбекистану. Оскільки узбецька і туркменська мова багато в чому схожі, можливе спільне навчання студентів із цих країн в одній групі. Слід зазначити, що результати вхідного контролю виявляють у студентів різний рівень володіння мовою навчання, у зв'язку з чим виникає необхідність навчання фонетики та введення коригувального курсу з граматики російської мови. У даній статті ми розглянемо труднощі, які виникають під час навчання російської мови узбецьких студентів на першому курсі нефілологічних спеціальностей.

Можна виділити низку факторів, що пояснюють недостатнє володіння узбецькими студентами російською мовою. Як відомо, в 1990-і роки в Узбекистані почалося проведення політики дерусифікації, у результаті чого з

країни стало виїжджати російськомовне населення. Кількість годин, які відводяться на вивчення російської мови в школах і вузах республіки, значно скоротилася. Саме тому частина узбецьких студентів, що приїжджають до України, недостатньо добре володіє російською мовою. А ті учні, які володіють російською мовою на певному рівні, стикаються з проблемами під час її подальшого вивчення, передусім із труднощами в продукуванні письмового тексту.

На перших етапах навчання російської мови узбецьких студентів з'являється велика кількість помилок, які пояснюються фонетико-графічною та морфологічною інтерференцією, недостатніми навичками читання, письма, аудіювання, тому спочатку необхідно приділити особливу увагу фонетиці й морфології російської мови. Також студентам важливо дати уявлення про суб'єктно-предикатні відношення, різновиди синтаксичного зв'язку в словосполученнях.

Однією з причин появи проблем при навчанні російської мови студентів з Узбекистану є особливості узбецького алфавіту. Наприклад, букву *и* російського алфавіту учні сприймають як літеру *и* узбецького алфавіту і вимовляють як [у]. Отже, при навчанні фонетики російської мови важливо враховувати низку фонетичних особливостей узбецької мови. Так, якщо в російській мові літері *ш* відповідає твердий звук [ш], то в узбецькій мові літера *ш* відсутня: звук [ш] іноді позначає поєднання літер *с* і *h*. Узбецькі студенти часто плутають літери *ш* і *щ*, як в письмовій, так і в усній мові, вимовляючи замість звуку [ш] - [ш'] (і навпаки). В узбецькій мові після звуку [ш] ніколи не зустрічається звук [ы] (і літера, і звук [ы] відсутні в мові). У зв'язку з цим узбецькі студенти відчувають труднощі при читанні і написанні слів, у яких після літери *ш* пишеться літера *и*, але вимовляється [ы], тому літерні сполучення *жи*, *ши* і *ци* вони читають не як [жы], [шы], [цы], а як [ж'и], [ш'и] і [тс'и]. Вимова твердого звуку [ц] теж становить труднощі, оскільки в узбецькій мові літера *ц* як окрема буква відсутня і зустрічається тільки в складі диграф. Російській літері *ц* в узбецькій мові відповідає поєднання 1\$ в

середині слова після голосної, в інших же випадках - буква *s*. У той же час часто при написанні диктанту студенти через відсутність достатніх знань з граматики російської мови записують поєднання *ться/тця* як *ца*. Окремо слід сказати про літеру *ж* російського алфавіту, якій відповідає твердий звук [ж]. В узбецькій мові вона відсутня, проте є літера, якій відповідає м'який звук [дж]. Це пояснює труднощі, які виникають в учнів при вимові російських слів типу *жизнь, животное, прожить* та ін., тому що вони сприймають звук [ж] як м'який, а не твердий. Якщо в російській мові літери *ё, ю, я* є окремими літерами і позначають одночасно два звуки, то в узбецькій мові їм відповідають поєднання *уо, уи, уа*. Саме тому особливу увагу узбецьких студентів слід звернути на написання російських слів, у яких зустрічаються літери *ё, ю, я*, оскільки при сприйнятті тексту на слух студенти можуть написати не одну, а дві окремі літери (не *ёлка, айолка*); замість звуку [йэ] можуть вимовляти [э]. Нарешті, однією з основних помилок в письмовому мовленні узбецьких студентів є відсутність м'якого знаку або його написання в тих словах, де він не потрібний. Справа в тому, що цей знак відсутній в узбецькій мові, тому необхідне пояснення, в яких випадках вживається м'який знак в словах, що належать до тієї чи іншої частини мови (наприклад, у деяких іменниках після приголосного *л*; перед *е, ё, ю, я* тощо). Особливу увагу потрібно зосередити на написанні м'якого знаку в суфіксах і закінченнях дієслів (суфікс *-сь-*, суфікс інфінітива *-ть-*, закінчення другої особи однини *-иш, -ишь*), відсутності м'якого знаку після суфікса минулого часу *л-*, у формі третьої особи однини (*-ет, -ит*).

Таким чином, фонетичні вправи з російської мови повинні враховувати особливості фонетичної системи узбецької мови і мають бути спрямовані на тренування навичок вимови, звичайно ж, всіх звуків. Треба звернути увагу на вимову голосного звуку [и], м'яких і твердих приголосних звуків (в першу чергу шиплячих і [ц]), наголосу в словах. Знання фонетичної системи російської мови та сформовані навички вимови слів для студентів з Узбекистану є фундаментом для подальшого вивчення граматики й успішного

засвоєння дисципліни.

Одночасно із заняттями з фонетики на першому етапі навчання мови великого значення набуває вивчення морфології. В узбецькій мові слова «класифікуються перш за все на основі лексико-семантичних ознак» [4], а не залежно від лексичного значення, морфологічних ознак та синтаксичної функції, як в російській мові. Потрібно враховувати, що узбецька мова має аглютинативний лад, тому при навчанні російської мови важлива роль відводиться вивченню таких різновидів синтаксичного зв'язку слів, як узгодження й управління.

Оскільки категорія роду в узбецькій мові відсутня, то при вивченні іменника як частини мови узбецьким студентам часом дуже важко розрізнити слова чоловічого, жіночого та середнього роду. Особлива увага учнів звертається на іменники чоловічого і жіночого роду, в кінці яких стоїть м'який знак (ці слова запам'ятовуються). Також студентам потрібно пам'ятати деякі відмінні риси слів жіночого роду, що закінчуються на *-еть, -ость, -знь, -вь, -ль* тощо. При вивченні відмінків важливо враховувати, що в узбецькій мові немає прийменників, тому учням важливо запам'ятати ті російські прийменники, які, як правило, вживаються з іменниками в певному відмінку (наприклад, російський прийменник *к* передбачає вживання іменника у формі давального відмінка). Розглядаючи особливості закінчень прикметників, необхідно звернути увагу учнів на прикметники, що мають м'який (*-ий, -яя, -ее, -ие*) і твердий (*-ый, -ая, -ое, -ые*) варіанти відмінювання. Саме тому велика роль відводиться завданням і вправам, спрямованим на формування навичок узгодження прикметників і займенників з іменниками. В якості одного із завдань може бути запропоновано виправити словосполучення чи речення, написані з помилками (без м'якого знаку, з неправильними закінченнями прикметників тощо). Особливу увагу слід приділити запису чисел словами (математичний диктант, який, наприклад, може використовуватися як заключне завдання на етапі післятекстової роботи з науковим текстом) [1, с. 158].

Труднощі виникають і при вивченні дієслова. Іноземним студентам з Узбекистану важко зрозуміти різницю між дієсловами недоконаного і доконаного виду (наприклад, *писатъ* і *написатъ*), що пояснюється відсутністю в узбецькій мові категорії виду (також немає форми інфінітиву) [4]. Складнощі може викликати і наказові форми дієслова, тому що формою імперативу в узбецькій мові є основа дієслова.

Нарешті, деяким студентам буває складно запам'ятати морфологічні особливості прислівника і відрізнити дану частину мови від прикметника. Якщо в російській мові є спеціальні морфологічні показники, що відрізняють прикметники від прислівників, то в узбецькій мові вони відсутні, тому студенти не дописують закінчення у деяких прикметниках середнього роду, в результаті чого прикметник перетворюється в прислівник. Викладачеві необхідно спочатку сформувати міцні навички утворення і вживання прикметників, а потім – прислівників. Важливо підбирати вправи, що формують уміння утворювати прислівники, розрізняти прикметники і прислівники як частини мови в словосполученнях (з узгодженням і приляганням) і реченнях.

Окрема увага при навчанні російській мові на даному етапі приділяється вивченню наукового стилю мовлення. Багато студентів з Узбекистану володіють розмовним стилем мовлення, мають достатній обсяг граматичних знань, певний лексичний запас, але їм важко продукувати монологічне висловлювання в умовах природного спілкування [3], не знають структури і принципів створення текстів наукового мовлення, відчувають труднощі при усній відповіді. Необхідне навчання студентів термінології конкретної спеціальності, абстрактної лексики, грамотному спілкуванню в професійній сфері.

Студенти повинні навчитись складати план наукового тексту, давати письмову аргументацію на основі прочитаного тексту, конспектувати. Особливу увагу слід звернути на аналіз наукового тексту, його теми, композиційних і мовних особливостей, виявлення міжфразових зв'язків.

Основна ж робота з розвитку навичок написання анотацій та рефератів починається на третьому курсі.

Таким чином, викладання студентам з Узбекистану російської мови як іноземної на першому курсі університету передбачає інтенсивну і поетапну роботу над різними розділами мови (у першу чергу фонетикою, морфологією, лексикою, орфографією), а також над підвищенням рівня культури мовлення учнів у професійній сфері. Знання особливостей фонетики і морфології узбецької мови допомагає правильним чином формувати мовну та комунікативну компетенцію учнів, ураховувати труднощі, які можуть виникнути у студентів у процесі навчання російської мови.

Література

1. Любимова В.Е. Специфика преподавания русского языка как иностранного на математическом факультете [Текст] / В.Е. Любимова // Материалы III Международной научно-практической конференции «Проблемы и достижения современной науки» (г. Уфа, 15-16 мая 2016 г.). – Уфа: Общество с ограниченной ответственностью «Ника». – 2016. – № 1 (3). – С. 157-158.
2. Назарьян Р.Г. Языковая ситуация в Узбекистане: реальность и перспективы [Текст] / Р.Г. Назарьян // Международная ассоциация преподавателей русского языка и литературы. – Режим доступа: [Бир://ги.таргуа1.о^/языковая-ситуация-в-узбекистане-реал](http://ги.таргуа1.о^/языковая-ситуация-в-узбекистане-реал).
3. Таирова А.В. Формирование языковой и коммуникативной компетенции студентов из стран СНГ (Туркменистан, Таджикистан) в процессе преподавания РКИ (обучение монологическому повествованию) [Текст] / А.В. Таирова // Русская речь в современном вузе: материалы Шестой международной научно-практической интернет-конференции / отв. ред. д. п. н., проф. Б.Г. Бобылев (20 октября 2009 - 20 ноября 2009 г., ОрелГТУ). – Орел: Орел ГТУ, 2010 - С. 151-154.
4. Хамраева Ё.Н. Классификация частей речи в русском и узбекском языках [Электронный ресурс] / Ё.Н. Хамраева // Электронный периодический

STRATEGIES DE L'INTERNATIONALISATION DE L'ENSEIGNEMENT SUPERIEUR EN EUROPE ET AILLEURS

O. M. Rak

Université de médecine d'État de Bucovine, Tchernivtsi

A la lumière de l'évolution, de la globalisation et des changements croissants dans l'environnement économique et sociale, l'enseignement supérieur se trouve confronté à des défis ou des enjeux qui ne peuvent être ignorés ou négligés. Ainsi, la mondialisation a contribué à renforcer la coopération et le partenariat entre universités de différents pays. Le développement et la diffusion des technologies de l'information et de la communication a également contribué à offrir davantage des possibilités de formation grâce à l'e-Learning.

La plupart des stratégies nationales, en Europe et ailleurs, portent toujours essentiellement sur la mobilité, sur les gains économiques à court et/ou à long terme, sur le recrutement et/ou la formation d'étudiants et d'enseignants talentueux, ainsi que sur la réputation et la visibilité internationales. Cela signifie que des efforts bien plus importants sont nécessaires pour intégrer ces approches dans des stratégies plus globales, dans lesquelles l'internationalisation des programmes et des résultats des apprentissages en tant que moyen d'améliorer la qualité de l'enseignement et de la recherche bénéficie d'une plus grande attention.

En Europe, il est clair que le processus d'internationalisation a commencé avec ERASMUS. Le programme a créé des interprétations et des moteurs communs pour l'internationalisation dans la plupart des pays, et le processus de Bologne n'a fait que renforcer ce phénomène. Les programmes éducatifs européens sont très populaires et attrayants, tant pour les étudiants que pour les enseignants de notre université de

médecine d'état de Bucovine, ce qui nous permet de nous immerger dans l'environnement linguistique du pays d'étude, ce qui constitue un moyen radical de tester la langue et de se familiariser avec la culture et les traditions nationales. Cette opportunité est également disponible pour nos étudiants pendant le stage d'été en Autriche, Allemagne, France, Italie, Roumanie, Grèce etc. Les programmes éducatifs européens (ERASMUS MUNDUS, ERASMUS+) contribuent à accroître la mobilité des étudiants, des enseignants, des chercheurs d'universités européennes et des établissements d'enseignement supérieur de pays tiers sur tous les continents.

L'internationalisation s'impose au niveau national et au niveau des établissements dans la plupart des pays de la planète, et plus particulièrement en Europe. Les discours évoquent des politiques d'internationalisation plus globales et plus stratégiques, mais en réalité la voie est encore longue dans la plupart des cas. Même en Europe, considérée dans le reste du monde comme un modèle de bonne pratique en matière d'internationalisation, il reste beaucoup à faire, les réalisations sont très inégales selon les pays, avec des difficultés importantes en Europe méridionale, et encore plus en Europe centrale et orientale.

L'importance du rôle de l'Union européenne et du processus de Bologne dans le développement de l'internationalisation de l'enseignement supérieur, en Europe et dans le reste du monde, est indéniable et devrait être renforcée. Il est cependant essentiel, dans ce processus, de se concentrer sur les partenariats et collaborations qui reconnaissent et respectent les différences de contexte, de besoins, d'objectifs, d'intérêts des partenaires, ainsi que de conditions économiques et culturelles prédominantes. L'Europe ne peut être un exemple que si elle est prête à reconnaître qu'elle peut aussi apprendre des autres; son modèle de modernisation de l'enseignement supérieur est important, mais il n'est pas le seul.

L'université a pour missions fondamentales l'enseignement et la recherche, et elle aspire à pratiquer l'un et l'autre à un niveau qualitatif élevée. L'aspiration à un enseignement de qualité, appuyé sur une recherche dynamique, doit imprégner toute la vie universitaire. C'est sans doute une évidence, qu'il convient cependant

d'appuyer sur des pratiques explicites et sur des démarches précises incluant régulièrement tous les protagonistes concernés et soutenues par un large consensus.

La qualité d'une entité d'enseignement repose sur la rigueur de l'organisation et des méthodes de travail et le niveau de dépendance des relations interpersonnelles, ainsi que de l'engagement de l'administration pour la réussite du projet qualité. La mise en place d'un système de management de la qualité passe par une implication totale et sans réserve de la direction. Depuis le recteur jusqu'à l'employé, l'objectif est d'installer une culture de la qualité – la gestion de la qualité, c'est d'abord l'affaire du dirigeant.

L'assurance de la qualité dans l'enseignement supérieur, qui est très largement développée durant les deux dernières décennies, consiste à former des spécialistes hautement qualifiés, possédant une connaissance des technologies de l'information et de la communication en langues étrangères et pouvant acquérir de manière autonome des connaissances. À notre avis, seuls un socle matériel et technique puissant, un personnel scientifique et pédagogique hautement professionnel, un contenu actualisé de la formation et son humanisation, l'application au processus pédagogique des technologies de l'information modernes et des formes innovantes d'étude, la possibilité d'étudier en profondeur les langues étrangères faciliteront la maîtrise du métier de médecin et la formation de la personnalité des futurs spécialistes–diplômés de notre université de médecine.

References:

1. Altbach, P.,Teicher, U. Internationalisation and exchanges in a globalized university // Journal of Studies in International Education, 2001. – № 5(5), – P. 5-25.
2. de Wit, H, Ferencz, I and Rumbley, L. E. International Student Mobility: European and US Perspectives // In Perspectives – Policy and Practice in Higher Education, the Journal of the Association of University Administrators.London: Routledge, 2012. – P. 17-23.
3. Jones, E., de Wit, H. Globalization of internationalization: Thematic and regional

СИТУАТИВНІ ЗАВДАННЯ – СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Семенова Л.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків

Необхідна умова формування соціально активної особистості Оволодіння мовою і мовленням –. Мовлення є не лише засобом спілкування, але й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління своєю поведінкою. Мовленнєва компетенція поняття комплексне, яке, спираючись на мовну компетенцію, охоплює систему мовленнєвих умінь: сприймати, відтворювати і створювати усні й писемні монологічні й діалогічні висловлювання різних видів, типів, стилів, вести діалог, що необхідно людині для спілкування у різних ситуаціях і насамперед у професійній сфері .

До мовленнєвих компетенцій належать:

- знання базових мовних понять;
- здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати почуте чи прочитане;
- здатність до мовленнєвої творчості;
- здатність планувати, виступати з повідомленням, готувати майбутнє висловлювання в різних жанрах,;
- здатність реалізовувати задум у процесі мовленнєвої діяльності;
- уміння аудіювання, читання, говоріння, письма;
- вміння використовувати засоби рідної мови залежно від типу мовлення;
- уміння редагувати власне та чуже мовлення;
- здатність до контролю, самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності.
- навички красномовства.

Проблема мовленнєвої підготовки майбутнього спеціаліста включає в себе поняття мовленнєвої компетенції. В наш час вона є однією з провідних характеристик особистості, одним із найважливіших виявів її цілісності й самодостатності. Від сформованих навичок мовленнєвої поведінки фахівця великою мірою залежить його інтерес учнів до дисципліни зокрема і до процесу навчання в цілому. Досконало знати предмет не достатньо, дуже важливо бути комунікативно компетентним, щоб своїми знаннями захопити інших, володіти засобами красномовства. З цих причин проблема мовленнєвого розвитку спеціаліста останнім часом стали предметом досліджень науковців.

Здобувач вищої освіти (в нашому випадку студент-фармацевт) повинен володіти комплексом професійно зорієнтованих знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків та самореалізації. У світлі цього зростають вимоги й до мовно-мовленнєвої підготовки спеціаліста, адже «оволодіння основами будь-якої професії розпочинається із засвоєння певної суми загальних і професійних знань, а також оволодіння основними засобами розв'язання професійних завдань, що й передбачає належний рівень сформованості професійно зумовленого мовлення. Дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням» передбачає оволодіння саме професійною лексикою, та умінням використовувати її у ситуаціях фахового спілкування. Саме тому дуже важливими є завдання з конкретної проблеми – ситуації. Наприклад після вивчення теми «В аптеці», викладач ставить проблему: «До вашої аптеки зайшов англomовний відвідувач, поспілкуйтеся з ним англійською мовою, дізнайся які ліки йому потрібні, тощо», або: «Поясніть англomовному відвідувачу аптеки протипоказання та побічні дії того чи іншого препарату».

При вивченні фахових дисциплін фармацевтичного напрямку, а, саме органічної хімії, фармакології, мікробіології, фармацевтичної ботаніки, біохімії та інших, також необхідно окрім вивчення лексики, потрібно закріпити навички її використання в конкретних ситуаціях: описати хід

хімічного досліджу, англійською мовою надати структуру лікарської рослини та розповісти про її медичні властивості, скласти діалог за ситуацією «Обговорення фармацевтами дії будь якого препарату».

Тут основним принципом мовленнєвої діяльності є – діяльнісний підхід. Діяльнісний підхід – це єдність особистості та діяльності, процес спрямований на становлення свідомості людини і її особистості в цілому. Людина виступає як активне творче начало, людина вчиться будувати самого себе. Саме в процесі діяльності відбувається саморозвиток, людина стає сама собою. При діяльнісному підході основний акцент приділяється соціальній сутності особистості. Підхід ґрунтується на взаємодії діяльності викладача і студента. Дії викладача спрямовані на організацію діяльності студентів, а не на процес засвоєння знань, умінь і навичок. Професійні якості викладача впливають на навчальну, пізнавальну діяльність студента, а також на результати педагогічно-навчальної діяльності, яка забезпечує розвиток особистісних рис і якостей майбутнього фахівця, формує професійні, ціннісні орієнтації. Цей підхід націлений на вироблення у студентів умінь ставити перед собою мету, планувати, організовувати, здійснювати самоосвітню діяльність, контролювати, аналізувати й оцінювати її результати. Ще важливим є міждисциплінарний підхід. Такий підхід притаманний сучасним науковим дослідженням. Це метод пізнання, що виникає на межі різних наукових дисциплін. Він відображає інтегративні тенденції в розвитку науки. Міждисциплінарний підхід до навчання є одним із найбільш ефективних способів підвищення якості підготовки студентів, пов'язаними зі здатністю цільового осмисленого застосування комплексу знань, умінь і способів діяльності щодо певного кола питань

Творчий підхід значно розвиває уяву студентів, спостережливість, образне і критичне мислення. Нестандартний, креативний підхід педагога стимулює активність, викликає бажання самостійно і плідно працювати, що і є головною гарантією високого рівня особистісного розвитку й загальної успішності під час занять. Отже, визначені системний, проектний,

компетентнісний, діяльнісний, міждисциплінарний, індивідуальний, творчий підходи відповідають основним вимогам педагогічного процесу, сприяють успішному формуванню та досягненню позитивного результату в процесі формування професійномовленнєвої компетентності студентів вищих навчальних закладів.

Література

1. Anthony E. M. Approach, Method and Technique / E. M. Anthony // English Language Teaching. – London, 1963. – Vol. 17. – P. 63–67.
2. Родигіна І. В. Діяльнісний підхід до формування базових компетентностей учнів / І. Родигіна // Біологія і хімія в школі. – 2005. – № 1. – С. 34-36.

ОБУЧЕНИЕ ПЕРЕВОДУ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

Суханова Т.Е., Крысенко Т.В.

Национальный фармацевтический университет, Харьков

Перевод является коммуникативной деятельностью, в процессе которой текст, созданный на одном языке, перекодируется в адаптированный вариант этого же текста, но в совершенно другой языковой форме. Обучением переводу специально занимаются на кафедрах иностранных языков филологических факультетов, но и в неязыковых университетах работа над переводом текста может быть одним из важных видов деятельности при обучении русскому языку как иностранному.

Многие исследователи считают, что перевод учит иностранных студентов языку, а не коммуникативной деятельности, то есть он не помогает учащимся развивать свои навыки общения. С этим трудно не согласиться. Однако перевод – это сложный навык, которому нужно специально, планомерно и поэтапно обучать, чтобы он стал продуктивным и полезным.

Начнём с того, что с иностранными студентами одноязычных групп заниматься переводом следует на продвинутом этапе обучения русскому языку как иностранному. К тому времени студенты должны быть достаточно подготовленными, чтобы быть в состоянии учитывать не только лексическое значение слова, но и большое количество других нюансов, включая стиль, фразеологию и т.д.

Обучение переводу также требует серьёзной подготовки со стороны преподавателя. Хорошо спланированная переводческая деятельность в аудитории может практиковать все виды речевой деятельности, а не только чтение и письмо. Перевод текста может обучать студента коммуникативной компетенции, он требует точности, ясности и гибкости. Исходя из этого, перевод по своей природе является высоко коммуникативной деятельностью. Задача преподавателя состоит в том, чтобы подобрать наиболее актуальные материалы, которые дадут почву для общения. Работа над переводом в группах может стимулировать студентов обсуждать значения слов и использование эквивалентов на самых глубоких языковых уровнях. При обучении переводу преподаватели могут сосредоточиться на очень специфических учебных целях, таких как практика использования определённого словарного запаса, грамматических моментов, стилей и т. п. Кроме того, для многих студентов развитие навыков перевода является естественной и логичной частью достижения более высокого уровня владения языком, а способность делать перевод хорошо мотивирует к этой работе.

Приведём примеры рекомендаций, которыми руководствуются преподаватели на кафедре гуманитарных наук Национального фармацевтического университета. Прежде всего, перед началом обучения переводу преподаватель даёт студенту некоторые важные для данного вида работы установки. Во-первых, для осуществления качественного перевода студенту необходимо хорошо знать грамматику, а не лексику. Широко известный пример академика Л.В. Щербы «Глокая куздра штеко будланула бокра и кудрячит бокрѣнка» становится понятным читателю не за счёт знания

лексики, а за счёт знания грамматики русского языка. Делая перевод с русского или на русский язык, студент может сэкономить время на заучивании новой лексики. Важнее повторить значения русских падежей и видов глагола. При чтении на русском языке смысл незнакомого слова можно понять из контекста, а вот грамматический смысл предложения без углублённых знаний студенту легко угадать не удастся.

Во-вторых, студенту рекомендуется не спешить искать перевод каждого незнакомого слова в словаре. К сожалению, быстро просмотренные слова забываются сразу же после закрытия словаря, и полезная информация не откладывается в памяти. При этом смысл и содержание текста усваиваются гораздо хуже. Если же текст для перевода подобран и предложен преподавателем, то студент может предположить, что большинство слов в нём уже встречались ранее, они могут быть знакомыми или легко угадываться из контекста.

В-третьих, во время просмотра фильмов на русском языке иностранному студенту рекомендуется выключать субтитры. Дело в том, что просмотр фильмов с субтитрами является эффективным способом для увеличения лексического запаса, но если смотреть на субтитры постоянно, то мозг предпочитает читать, а не слушать. Таким образом, теряется обучающая сторона видео на русском языке, которая состоит именно в том, чтобы научиться воспринимать язык на слух. Студенту необходимо попытаться понять фильм на русском языке безо всякой расшифровки, внимательно вслушиваясь в диалоги. Непонятные моменты потом можно пересмотреть с субтитрами, главное – научиться вслушиваться в речь.

В-четвёртых, при письменном переводе студенту рекомендуется научиться передавать содержание абзаца или нескольких предложений, не глядя в текст. Для этого надо прочитать текст несколько раз, вникнуть в смысл и представить его содержание так, как студент считает нужным. Потом при необходимости перевод можно корректировать. Так студент может быстрее

научиться передавать именно смысл (а не отдельные слова) и избегать калькирования оригинального текста.

Кроме того, для грамотных и качественных переводов студентам нужно прививать интерес к языку, с которого и на который осуществляется перевод. Необходимо читать как можно больше литературы, обращая внимание на употребление и семантику разнообразной лексики. Студентам рекомендуют записывать вручную понравившиеся выражения. Это приведёт к обогащению словарного запаса, развитию языкового чутья и переходу на более высокий уровень владения русским языком.

На кафедре гуманитарных наук НФаУ русский язык иностранными студентами английских групп изучается 7 семестров. Обучение переводу начинается в шестом семестре и продолжается в седьмом. Для начала студентам предлагаются для перевода сложные предложения, например: *I want you to go to the movies with us; The director said you to help me.* В данном случае преподавателю необходимо обратить внимание студентов на использование союза *чтобы* в сложном предложении и употребление формы прошедшего времени в зависимой его части: *Я хочу, чтобы вы пошли в кино с нами; Директор сказал, чтобы вы помогли мне* и др. Затем студенты постепенно переходят к переводу коротких текстов. Хорошо использовать мини-тексты юмористического содержания. Такого рода тексты вызывают живой интерес и мотивируют студента к работе.

Например: *Fred is 32 years old and he is still single. One day a friend asked, "Why aren't you married? Can't you find a woman who will be good wife?" Fred replied, "Actually, I've found many women I wanted to marry, but when I bring them home to meet my parents, my mother doesn't like them". His friend thinks for a moment and says, "I've got the perfect solution, just find a girl who's just like your mother". A few months later they meet again and his friend says, "Did you find the perfect girl? Did your mother like her?" With a frown on his face, Fred answers, 'Yes, I found the perfect girl. She was just like my mother. You were right; my mother*

liked her very much". The friend said, "Then what's problem?" Fred replied, "My father doesn't like her."

При работе над переводом данного текста преподаватель обращает внимание студентов на особенности использования падежных форм (употребление дательного падежа при описании возраста, творительного при описании статуса, винительного при указании на объект и т.д.), времени и вида глагола. Проводится работа с лексикой текста (особенности употребления слов *женат / замужем, знакомиться, похож на, нахмурившись*). Подбираются синонимичные варианты, аргументируется выбор наиболее подходящего слова.

В итоге студенты могут получить следующий вариант текста: *Фреду 32 года и он всё ещё не женат. Однажды друг спросил его: «Почему ты не женишься? Не можешь найти девушку, которая станет тебе хорошей женой?» Фред ответил: «На самом деле, я встречал много девушек, на которых хотел бы жениться, но когда я приводил их к себе домой знакомиться с моими родителями, они не нравились моей маме». Друг подумал секунду и сказал: «У меня есть идеальное решение: просто найди девушку, которая будет похожа на твою маму». Через несколько месяцев они встретились снова, и друг спросил: «Ты нашёл подходящую девушку? Маме она понравилась?» Нахмурившись, Фред ответил: «Да, я нашёл идеальную девушку. Она была точно как моя мама. Ты был прав, Маме она очень понравилась». Друг спросил: «Так, в чём же дело?» Фред ответил: «Она не понравилась моему папе».*

Таким образом, обучение письменному и устному переводу является творческим процессом. Преподаватель должен мотивировать студентов делать качественный перевод текста, находить наиболее точные слова для того, чтобы как можно глубже и полнее передать смысл и содержание авторского текста.

Литература

1. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров – М. : ЭТС, 2002. – 424 с.
2. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я.И. Рецкер – М. : Р.Валент, 2009. – 240 с.

THE FORMATION OF THE PHARMACEUTICAL COMPETENCE IN ENGLISH OF THE UNIVERSITY STUDENTS

Toryanik L.A.

National University of Pharmacy, Kharkiv

In recent years the personal-centered model of teaching is becoming more and more evident and important. This model is increasingly nominated as the competence which allows to solve practical teaching problems successfully. Pharmaceutical competence which is determined as a qualitative characteristic, is defined by a dialectical relationship of practical skills, the ability to use existing knowledge and skills, in specific practical contexts, adapted to the real situations.

One of the priorities of the modern pharmaceutical educational system is the formation of the individual competence of students to acquire the knowledge in this branch. Taking into account the fact that the labor market requires from the graduates of the National Pharmaceutical University the competence as the key component and condition in formation of the future specialists for the success in their career.

It should be noted that nowadays the practical aim of preparing future specialists lies not only in the developing students' general professional knowledge and skills but also professionally oriented communicative language competence in English to the European standards because the vast majority of the graduates go to work abroad. Communicative competence refers to a student's ability to use English to communicate successfully. The aim of communicative language teaching is the

communicative competence.

The communicative competence to language learning emphasizes communication between students or between student (s) and teacher, leading up to communication between (s) and native speaker (s) of the target language.

Therefore, in the classroom there should be a work-related purpose to activities, with a focus on fluency rather than accuracy.

There should be a variety of activities to maintain learner's interest, with pair-work or group-work for learners to carry out tasks such as role-plays, information-gap activities and jigsaw activities.

Listening and reading texts should be of interest to the learners, with plenty of workrelated authentic material.

The Communicative Approach is learner-center, with emphasis on the learners' needs; the teacher's role is a facilitator or a guide.

With all these factors in place, the Communicative Approach leads to successful communication in the target language.

Hints for Communicative Teaching

Tailoring to Individual Needs/Interests

- Have I adapted the material, taking into consideration students with vision or hearing problems?
- Do I have an expert in the class whose knowledge I can tap into?
- Are there activities that will appeal to my visual/auditory/hands on learners?
- Do any students have embedded errors? Have I got a strategy to handle this?
- In my lesson, what structured will I target for correction?

Grouping

- If I have an odd number of students, have I factored this into the grouping?
- If I have an even number of students, what will I do if one is absent?
- What will I do if one group of pair finishes early?

Architecture of the Lesson

- Is my objective clear? What will the students be able to do with the language by the end of the class? Even if grammar takes up most of my lesson, what will they be able to do with it when they walk out of the classroom?
- Is there a theme/context connecting all my activities?
- Is the context realistic for the students?
- Will the opening pique the students' curiosity?
- Is the sequence of the activities simple to complex?
- Have I designed an activity to facilitate the retention of the material?
- What is my favorite KIND of activity?
- Have I overused a particular activity type?
- Do I have a VARIETY of activities in both number and style?
- Do I have too many activities in one lesson?
- Have I decided which activity I can drop if a good discussion prolongs an activity?
- Do I have a reserve activity?
- Will my closing show the students what they have learned?

Student centered Activity (Learner centered means that the students more active than the teacher.)

- How long will the students be active during this activity?
- How long will the teacher be passive?
- Will there be an opportunity for students to move about the class?
- Is there an opportunity for the students to speak freely on the topic so that fluency can be more important than accuracy?
- Am I spoon-feeding the students information or am I providing an opportunity for them to discover the language?

Teacher Talk

- Is there a student who is quiet/intimidates me/irritates me? What is my strategy to include/control student?

- Have I worked out how I am going to give instructions for my activities? Will my weakest student understand?
- Do I have good questions ready to elicit information?
- Discussion topics: If the students stall before having fully exploited the topic. Have I prepared divergent question?
- Have I checked with a native speaker about the pronunciation of suspect words?
- I understand the vocabulary, but can I explain it if I can't get another student to do so successfully?

Instructional Material

- Will everyone be able to see the material from their seats?
- Where am I going to put all my "stuff" so I have easy access during the lesson?
- Have I made all the necessary copies?
- Are my copies clean?
- Did any text get cut off while copying?

Audio/Video Activities

- Have I cued the cassette to the beginning of the text?
- Have I set the counter of zero?
- Is it too long? Can I break it into smaller components?
- What will I do if there are unforeseen mechanical problems?
- Have I checked the equipment? The more expensive the machine, the worse the quality?
- Have I given credit to authentic sources? Will this be evident to my student?

References:

1. Richards, Jack C., Theodore S. Rodgers. *Approaches and Methods in Language Teaching*. – Cambridge: Cambridge University Press , 2011. – P. 152-174.
2. SachdevI ., McPake J. *Community Languages in Higher Education: Towards*

СОСТАВЛЕНИЕ РЕФЕРАТА-ОБЗОРА НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ГРУППАХ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ-ФАРМАЦЕВТОВ 3 КУРСА

Цыганенко В.В.

Национальный фармацевтический университет, Харьков

В методике составления реферата-обзора при обучении иностранных студентов русскому языку на старших курсах применяются методы сопоставления, сравнения и обобщения, практикуется составление продуктивного обзорного реферата по нескольким первоисточникам. При сравнительном чтении текстов улавливается проблематика утверждений, даётся оценка авторской позиции при ознакомлении с различными мнениями по одному и тому же вопросу, сравнивается весомость и доказательность аргументов, делается вывод о наибольшей убедительности той или иной позиции. Особое внимание уделяется сформированному умению сознательного употребления соответствующих клишированных конструкций, позволяющему отражать индивидуальное восприятие авторских текстов в ходе анализа прочитанного.

Целью настоящей статьи является рассмотрение методики составления реферата-обзора при обучении иностранных студентов русскому языку на старших курсах. Предложенная система заданий позволяет проводить анализ и описание сходных и различных точек зрения в первоисточниках, определять особенности средств и методов у авторов публикаций, выражать собственное мнение по изучаемым вопросам в текстах статей фармацевтической тематики.

Каждая статья с точки зрения развития общей темы представляет собой отдельную микротему. Референт изучает решение общей проблемы у авторов первоисточников с позиции взаимодополнения/ противопоставленности микротем их точек зрения и соблюдает в методике составления реферата-

обзора следующие правила:

1. Внимательно перечитывает тексты для обзорного реферирования, формулирует объединяющую их тему, для чего использует иногда название одного из текстов.

2. Составляет план-схему реферата-обзора.

3. В каждом из текстов выделяет значимую для развития общей темы (в нашем случае профессионально направленную) информацию микротем для последующего включения в реферат-обзор.

4. Определяет базовый текст, содержащий основную информацию и языковые средства для реферата-обзора и дополняющий его второй (третий и т.д.) текст; выделяет повторяющуюся информацию во всех текстах.

5. Выделенную основную информацию при необходимости и возможности сокращает или трансформирует; при отсутствии готовой формулировки делает это самостоятельно; повторяющуюся основную информацию выражает компрессивными средствами.

6. Объединяет полученные фрагменты реферата-обзора по ранее составленному плану.

Рассмотрим в соответствии с указанной методикой теоретические вопросы и практические задания, содержащиеся в учебном пособии нашей кафедры [1, с. 233-254]. Среди **теоретических вопросов** выделим следующие:

- что такое реферат-обзор? Какие методы работы с прочитанной информацией используются в нём?

- как составляется тема реферата-обзора при чтении нескольких первоисточников, объединённых общей темой?

- каков алгоритм работы при выделении нужной информации из первоисточников при составлении реферата-обзора?

- что следует включать в композицию реферата-обзора?

- как надо составлять план-структуру реферата-обзора?

- какие три аспекта информации следует обязательно указать во вступительной части реферата-обзора?

- с помощью каких клише можно формулировать общие черты препарата в указанном аспекте действия?

- какие клише используют для формулировки общего мнения авторов в отношении снятия симптомов указанного заболевания с помощью препарата...N ?

- в чём расходятся во мнениях авторы прочитанных текстов? Какие клише помогут это сформулировать?

- какие лексико-синтаксические конструкции используются при сравнении действующих веществ/ предметов/ препаратов по признаку сходства и отличия?

В системе письменных заданий отметим следующие:

- внимательное чтение текстов $T_1, T_2, \dots$. Формулировку общей темы на основании заголовков текстов (определите будущую тему реферата-обзора);

- сформулируйте три предложения во вводной части реферата-обзора с указанием на: суть/актуальность выбранной темы (препарата) для решения проблемы (лечения заболевания) по названиям прочитанных первоисточников; применяемые в реферате-обзоре источники информации; проведенные клинические исследования их авторов как аргумент;

- выпишите фамилии и инициалы учёных, занимавшихся решением данной проблемы. Обратите внимание на место работы авторов и условия проводимого эксперимента (применения препарата выбора для лечения конкретного заболевания) в стационаре;

- проанализируйте введение, основную часть и заключение в первоисточниках. Продумайте план-схему будущего реферата-обзора в соответствии с композицией первоисточников;

- составьте план-схему обзорного реферата для его написания по выбранной теме;

- в каждом из текстов $T_1, T_2, \dots$ выделите смысловые части и определите, какие из них войдут в реферат;

- определите базовый текст, который даст языковые средства и

основную информацию для реферата-обзора;

- выделите дополняющую базовую информацию во втором тексте-первоисточнике T₂;

- отметьте повторяющуюся нужную для реферата-обзора информацию во всех анализируемых первоисточниках; при наличии повторения в нескольких текстах оставьте тот вариант, где основная информация выражена более полно и чётко, компрессивными средствами;

- в каждой отобранной смысловой части выделите предложения с основной информацией и запишите их в компрессивной форме; при отсутствии готовой формулировки сделайте её самостоятельно;

- вместо пропусков в данных предложениях используйте соответствующие вводные клише; запишите полученную информацию;

- сравните описание фармацевтического действия препарата N в двух/трёх текстах; продолжите начатую фразу и сформулируйте общие черты препарата N в указанном процессе:

По свидетельству авторов двух/трёх прочитанных текстов, используемый в лечении ..... препарат N обладает (каким действием?), обеспечивает (что?), способствует (чему?);

- прочитайте отрывок текста T₁. Отметьте, какую дополнительную информацию, по сравнению с текстом T₂, даёт T₁ в отношении использования препарата N в указанном аспекте лечения. Продолжите начатую фразу:

По сравнению с более ранней редакцией в тексте T₁, авторы текста T₂ в качестве важного дополнения к описанному действию N указывают на то, что препарат N оказывает не только (какое действие?) ..., но и (какое действие?) ..., что связано (с чем?) ... ;

- прочитайте описание фонового физиотерапевтического воздействия (где?) в .... во время применения препарата N в двух текстах. Сформулируйте и опишите применение препарата в комплексном лечении (чего? .... с какими осложнениями?) .....

По данным авторов двух текстов, препарат N применялся (где?) ...

(как?) ... на фоне проведения (какого лечения?) ..., включавшего в себя (что?) ...;

- на основании выводов, прочитанных в текстах-первоисточниках, сформулируйте общий вывод по теме реферата-обзора, обратив внимание на авторскую оценку эффективности действия препарата N, наличие/отсутствие побочных эффектов. Начинайте формулировку вывода с клише:

В заключение авторы выразили единое мнение в отношении эффективности использования (чего?) ... в курсе лечения (чего? каких заболеваний? у кого?) ... Вместе с тем авторы текста T₂ отметили, что препарат N имеет (какой эффект?) ... (на что?) ..., улучшает ... (какие функции?) ..., подчеркнули эффективность использования ... в качестве медикаментозного дополнения (чего?) ... Кроме того, исследователи отметили, что препарат улучшает (что?) ..., в то время как авторы текста T₁ указали на эффективность применения (какого препарата?), ... в лечении (кого? с какими заболеваниями? с чем?) ...;

- объедините полученные фрагменты в соответствии с составленным планом реферата-обзора.

Таким образом, составление рефератов-обзоров на кафедре гуманитарных наук НФаУ получило популярность в «Пособии по научному стилю речи» (авт.: Н.Н.Филянина, В.В. Цыганенко и др.), с помощью рассмотренных заданий позволило самостоятельно извлекать, перерабатывать, сжимать научную информацию нескольких первоисточников по конкретной теме; закреплять лексику и грамматику русского языка; готовить иностранных студентов к реальной профессиональной коммуникации при сдаче квалификационного экзамена «Крок» в конце шестого семестра обучения.

Литература

1. Русский язык. Пособие по научному стилю речи: учеб. пособ для иностр. студ. 3-4 курсов медико-фармацевтического профиля / Н.Н.Филянина, В.В.Цыганенко и др. – Х.: НФаУ, 2011. – 424 с.

FIVE ALTERNATIVE WAYS TO TEACH ENGLISH

Chemodanova M.F.

National University of Pharmacy, Kharkiv

The teaching of English as a foreign language is an important aspect that in recent decades has involved many countries of the European Union (European Commission, 2011; OECD, 2013). In parallel the development of Community and national policies on language learning, the pedagogical and didactic reflection on these themes has given attention to and how to teach a second or more foreign languages effectively. This requires upstream a specific competence of the teachers in the design of the curriculum, which must be taken care of with attention and methodological rigour in both initial and in-service training (Calvani, Menichetti, 2015; Paparella, 2009).

The curriculum, therefore, becomes a reason for breaking with and criticising the pedagogical-school tradition centred on erudition, acculturation, transmission of knowledge to give voice to intentionality, customization and flexibility of the educational paths. The formative value of the curriculum is based on the dialectic relationship that the child, as an epistemic subject, establishes with knowledge, originating a process of "acquisition of form" that is peculiar, personal, located, contextualized. As Maragliano and Vertecchi (1978) also argued, the curriculum does not refer to the "neutral definition of educational contents or solutions", learning techniques", but takes into account the complexity of the conditions affecting the teaching-learning processes, so that the social dimensions must be taken into account from the design stage, psychological and contextual than the scientific-cultural and institutional ones within of which the training process takes place.

But in spite of the curriculum's restrictions teachers should assimilate with

modern tendencies and find new and interesting ways to inspire students and to encourage them to give their best, especially when it comes to teaching a foreign language.

Today, fortunately, it is possible to use various tools to make the lessons more interesting. Here are 5 alternative ways to teach English and motivate your students to improve every day.

The first approach is involving smartphones and tablets into the lesson. Do your students take their smartphones to class? Well, use them to your advantage. For example, you could invite your students to use their devices in the classroom or at home to record themselves while they speak English. In this way, you can take a closer look at their pronunciation and, by listening again, they can become more aware of their mistakes. In addition, students could use their phones to download audiobooks or watch English-language TV series and movies, on which you can then focus your lessons, thus developing a learning system that combines traditional lessons with a more interactive and engaging method for students. Using interactive whiteboards in the classroom to stimulate students for active participation in the lesson, and an online platform where students can access from their smartphone, which contains interactive questions, listening exercises and exercises that allow them to consolidate what they have learned in the classroom.

The second way is the Art of Conversation in English. Why not spend one or two hours a week on a conversation club? In this case, the key to success is letting the students choose the topic of the conversation. Use pictures, music, or any other type of material to support and stimulate the conversation. This way, your students will get used to speaking in English and become more confident.

The third is social media approaching. Social media is a global phenomenon that is widespread among young people and affects all countries and languages. So why don't you use social media to bring the real world into your classroom? You could create an online group to bring your students together and communicate with them in a more innovative way. The language used on sites like Twitter and Facebook can be useful for teaching new

ways of saying and acronyms in English, such as "GTG". "and "by the way". This is a fun way to create a relaxed atmosphere and encourage students to use English for communication.

The fourth is going Out of the Box

Group work and role-playing games have been used for a long time to teach English, how to make a step forward? Take Jason Levine, also known as Fluency MC, a New York-based English teacher who uses rap songs to teach his students new vocabulary and grammar, as an example. You could ask your students which are their favorite singers and devote part of your lessons to analyzing the lyrics of the songs, you can be sure that they will really be interested in the lesson.

And the fifth is teaching English in Virtual Worlds

Language learners of all ages are immersing themselves in virtual worlds to learn English. You could encourage your students to create an avatar that travels through a virtual world like Second Life, where they can interact with other users. In addition, much of the communication is text-based, so this virtual world is a very useful tool to strengthen their writing skills.

References

1. Applebee A. (2000). Alternative models of writing development. In R. Indrisano, J. Squire (Eds.). *Perspectives on writing: Research, theory, and practice* (pp. 90-110). Newark, DE: International Reading Association. Bailey K. M. (2007). *Practical English language teaching: speaking*. New York: McGraw-Hill.
2. Bandini G., Calvani A., Falaschi E., Menichetti L. (2015) Classroom Discourse: Implications for Teachers. *Aprendizaje y enseñanza de una segunda lengua*, 5, 1-11.
3. Bitchener J., Young S., Cameron D. (2005). The effect of different types of corrective feedback on ESL student writing. *Journal of second language writing*, 14(3), 191-205.
4. Breen M. P. (1985). Authenticity in the Language Classroom. *Applied Linguistics*, 6(1), 60- 70.

THE ROLE OF PROJECT WORK IN TEACHING ENGLISH

Shcherbina O. V.

National University of Pharmacy, Kharkiv

In recent years, the issue of the application of modern technologies in high school is becoming increasingly important. It is not only new hardware, but new forms and methods of teaching, new approaches to teaching foreign languages. The main goal is to show how technology can be used effectively in order to improve the quality of teaching foreign language, the formation and development of students' communicative culture, training practical mastery of a foreign language.

The teacher's tasks are to create the conditions for practical language learning for each student, to choose such methods of teaching that would enable every student to show their activity, their creativity, to increase students' cognitive activity in learning foreign languages. The use of modern tools such as computer programs, Internet-based technologies, as well as cooperative learning and project technology can solve these problems.

Project method is one of the most pressing contemporary technologies in teaching foreign languages. It combines the elements of problem-based learning and collaborative learning that allows achieving the highest level of mastery of any subject, and foreign language in particular.

Project work creates connections between the foreign language and the learner's own world. It encourages the use of a wide range of communicative skills, enables learners to exploit other fields of knowledge, and provides opportunities for them to write about the things that are important in their own lives.

Project-based learning does not contradict the traditional ways of learning. It helps to activate students since most of them have an interest for new knowledge. Such kind of motivation - the desire to successfully develop theme of the project -

is often stronger than the demands of parents and teachers to study hard in order to get excellent and good marks.

The main purpose of the use of this innovative approach is the ability to effectively master students' foreign communicative competence. It includes the following concepts: [1, c.32]

- verbal competence is creating an opportunity of manifestation of communicative skills in all forms: listening, speaking, writing, reading, translation within a specific topic;
- socio-cultural competence is the formation of ideas about the social and cultural specificity of the target language;
- linguistic competence is students' acquisition of lexical units relating to the topic as a necessary basis for registration of speaking abilities;
- educational and cognitive competence is the improvement of educational activity on mastering of foreign languages;
- compensatory competence is formation of skills of overcoming difficult situations in a shortage of linguistic resources.

Project work encourages students to acquire new vocabulary and expressions. In addition, it gives learners integrated skills practice. Throughout project work students have extensive practice of the skills of reading, writing, listening and speaking. Using projects with classes provides excellent opportunities for cross - curricular work. The topics should be carefully chosen and have to be presented in a lively and up-to-date manner. It is important to present a new project in an enthusiastic way and encourage the class activity in a discussion about the key topic. The more students are engaged into a project, the more likely that the project will be a success. [2, c.46] We know that the worldwide interest in getting of competent knowledge of English language is growing. Language is the most recognized means of communication. The life and the development of any human society are based on communication through language. The learners use language to express what they

think and what they want to say. To communicate better using a foreign language they should have the ability to use language appropriate to a context. Communicative language learning is not one method. It is an approach, an understanding of what language is and how we can learn a foreign language. This understanding leads us to teach in ways that makes language learning the most successful. The communicative approach helps the learners to achieve the main issues in learning; they are expected to interact with other people [3, c.56]. Another peculiarity in successful teaching of a communicative speech is an activity where the students are put in the center of the action, where they use the language and practice communicative speech. It is the project work; its purpose is to encourage the learners to work things out for themselves. It is an extended language activity, focusing on the topics, themes. The project work is a mean of communication and enjoyment. The learners can experiment with the language as something real. It is a highly adaptable methodology; it is useful as a mean of generating positive motivation, because it is very personal. The students tell about their own lives, their own research into topics that interest them. This work helps them to understand that they can use English to talk about their own world; it improves their ability to think. The teacher tries to encourage learners to think of their own ideas, to produce something new of their own. Before setting up a project it is essential to explain the final outcome, this will help them to understand what they are doing and why. The teacher explains the students that at the end of the project they will write or design a small leaflet on the topic, a wall display or a poster. There are some stages in presenting a project: initial discussion of the idea; decide a form of the project; practicing language skills; collecting information; displaying the result of the research.

The work on the project can be carried out either individually or in groups. Working in groups, the participants of the joint project should distribute the roles and realize that success depends on the contribution of each participant. Project work begins in the classroom as a teacher-supervised activity. Projects may be short-term or long-term. Depending on the type, they can be presented at the next lesson, or at the final lesson. It is important to organize the work using project, creating the most

favorable conditions for the disclosure and manifestation of the creative potential of the participants.

Project work is also used to increase motivation and retention, to help students develop a positive image, to develop critical thinking and problem — solving, it develops fluency in the use of language features that they have learned.

This approach forms informational competence which manifests the ability to work independently with reference books, find necessary information in various sources, and see links with other branches of knowledge. Moreover, project-based learning contributes to enhancing students' personal confidence, developing a "team spirit" and communication skills; providing a mechanism for critical thinking, the ability to find ways to solve problems and developing students' research skills.

Using project method in our work, we came to the conclusion that this method is very effective at generalization, consolidation and revision of educational material, especially in the organization of its practical application. It also improves the overall culture of communication and social behavior in general and gives students the practical language skills.

Наукове видання

**«Інноваційні технології навчання іноземній мові здобувачів вищої освіти
у немовних вищих навчальних закладах».**

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції

17 квітня 2019 р., м. Харків

Відповідальна за випуск : Семенова Л.В.

Підписано до друку
Формат. Бумага офсетная.
Цифровий друк. Тираж 100 экз.
Заказ №

Надруковано у типографії «»
ООО «»
Харків...